

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 26 april.

2 § Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält Adam Marttinen som suppleant i socialutskottet och kulturutskottet under Margareta Larssons ledighet.

Talmannen förklarade vald *under tiden den 3 maj–26 juni* till

suppleant i socialutskottet

Adam Marttinen (SD)

suppleant i kulturutskottet

Adam Marttinen (SD)

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2012/13:389

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:389 Offentlig mat

av Matilda Erngrans (S)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 maj 2013.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor i Sverige och utlandet.

Stockholm den 25 april 2013

Landsbyggsdepartementet

Eskil Erlandsson (C)

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:390 Samernas ställning som ursprungsbefolkning

av Olle Larsson (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 maj 2013.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor i Sverige och utlandet.

Stockholm den 25 april 2013

Landsbygdsdepartementet

Eskil Erlandsson (C)

Enligt uppdrag

Mats Wiberg

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2012/13:391

Till riksdagen

Interpellation 2012/13:391 Trängselskatten i Göteborg

av Lars Johansson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 17 maj 2013.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 29 april 2013

Näringsdepartementet

Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

4 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM93 Grönbok om långsiktig finansiering av europeiska ekonomin *KOM(2013) 150* till finansutskottet

2012/13:FPM94 En översyn av EU:s varumärkessystem *KOM(2013) 161, KOM(2013) 162* till näringsutskottet

2012/13:FPM95 EU:s resultattavla för rättsskipning *KOM(2013) 160* till justitieutskottet

2012/13:FPM96 Förordning om Europol och meddelande om utbildning för brottsbekämpning *KOM(2013) 172, KOM(2013) 173* till justitieutskottet

Föredrogs och hänvisades

EU-dokument

KOM(2013) 173 till justitieutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 25 juni*.

KOM(2013) 236 till arbetsmarknadsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 24 juni*.

6 § Svar på interpellation 2012/13:382 om allt sämre resultat i skolan

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att höja resultaten i skolan och för att satsa mer på lärarna.

Regeringen har tagit initiativ till flera stora skolreformer i syfte att förbättra resultaten i skolan. Exempelvis har uppföljningen av elevernas kunskaper stärkts, och därmed förutsättningarna för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd, genom att nationella prov har införts i årskurs 3 i svenska och matematik samt att betyg har införts från årskurs 6 i grundskolan. Därutöver har regeringen bland annat infört fler nationella prov i årskurs 6 och 9 i grundskolan, nya läroplaner med tydliga kursplaner för den obligatoriska skolan och en ny betygsskala med fler betygssteg.

Enligt regeringens mening är lärarna den viktigaste faktorn för elevernas studieresultat, och ett antal reformer har genomförts i syfte att höja skolans kvalitet genom satsningar på lärarna och på att göra läraryrket mer attraktivt. Exempelvis kan flera mycket omfattande kompetensutvecklingsinsatser för lärare nämnas, såsom lärarlyften. Fokus har varit fortbildning i ämnen och ämnesdidaktik, behörighetsgivande kurser samt särskilda insatser för lärare som undervisar i matte i grundskolan och gymnasieskolan. Nya lärarutbildningar med en tydligare struktur och som är mer specificerade mot skolformer, årskurser och ämnen infördes 2011. En ny speciallärarutbildning har också skapats.

För att säkra en skola av hög kvalitet måste läraryrket också göras mer attraktivt genom att särskilt skickliga lärare ges bättre möjligheter att utveckla sin professionalism och göra karriär inom yrket utan att behöva lämna undervisningen. Mot denna bakgrund satsar regeringen från hösten 2013 på karriärvägar för lärare. Det innebär att skolhuvudmännen ska sträva efter att inrätta karriärtjänsterna förstelärare och lektor för särskilt yrkesskickliga lärare. Redan från hösten 2013 avsätts 187 miljoner för ett statsbidrag till huvudmän som inrättar karriärsteg. För kommande år beräknar regeringen upp till 880 miljoner kronor per år, vilket beräknas omfatta ungefär 10 000 karriärtjänster för duktiga lärare. Därutöver fortsätter regeringen att satsa på forskarskolor för lärare och förskollärare.

Avslutningsvis, herr talman, menar jag att alla insatser och reformer som regeringen har tagit initiativ till på skolområdet syftar till att öka elevernas kunskapsresultat. Jag anser dock att ytterligare insatser behöver

göras för att förbättra resultaten i skolan och har därför för avsikt att återkomma med fler förslag till riksdagen om ytterligare insatser.

Anf. 2 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Tack, skolministern, för svaret! Jag har skrivit den här interpellationen just med tanke på den jämförelse som Unicef, alltså FN:s Unicef, gjorde mellan 29 länder. Det var i ämnena läsning, matematik och naturvetenskap. Där hamnade Sverige på en förnedrande 18:e plats bland de här 29 länderna. Det var upphovet till min interpellation.

Men sedan finns det fler anledningar att diskutera de här frågorna, för detta är vidare än så.

Jag inser att även Björklund är orolig för de sjunkande skolresultaten. De sjunker för varje år i takt med att Björklund är skolminister. Det blir nästan lite löjeväckande när skolministern är så desperat att han beställer en egen statlig utredning som ska bekräfta att det tar lång tid att förändra i skolan. Jag undrar om ministern möjligtvis har hört talas om uttrycket: Som man ropar i skogen får man svar.

Man kan säga till några utredare: Kan inte ni berätta för alla andra att det tar lång tid att förändra skolan.

Då gör de väl det – det tror jag.

I stället för att utreda varför det tar lång tid kanske man ska ägna sig åt att se till att skolan får det lugn och den ro den behöver och se till att man faktiskt satsar på skolan, inte bara säger att man gör det, genom bland annat pengar. För skolan behöver pengar.

Nu har kommunernas ekonomi undergrävts just med tanke på att vi har en massarbetslöshet, som har ökat i takt med att vi har en borgerlig regering. Skolresultaten sjunker, och massarbetslösheten ökar. Detta gör att kommunernas ekonomi undergrävs på grund av att de då får betala ut socialbidrag i stället för att satsa på skolan som de skulle vilja göra.

Ett annat exempel är att ni bara satsar på kommunerna när det är valår. En gång har ni höjt anslagen, när det var just valår. Sedan var det inte aktuellt igen. Nu får kommunerna klara sig själva, och de har svårare och svårare att få det att gå ihop. Många kommuner står nu inför skattehöjningar om de ska klara sina åtaganden.

Sedan är det en sak till med skolministern. Jag förstår att han är desperat när det gäller att vi måste se resultat. Varför vänder det aldrig? Björklund beskriver här för mig en massa stora reformer och nationella prov. Det är mer och mer betyg, och man ändrar i läroplanerna.

Kanske är det så att det är just den här desperationen hos Björklund som har gjort att skolan inte får det lugn och den ro som den behöver. Det ska testas och hela tiden läggas på mer och mer krav, så att lärarna inte får möjlighet att undervisa, det som de faktiskt är allra bäst på. Det handlar om att få utveckla lärarnas möjligheter, det som de är allra bäst på, den pedagogiska kunskapen.

Jag inser att Björklund är desperat. Vi socialdemokrater är också väldigt oroade för skolan och skolans resultat i framtiden. Vi vill satsa på mindre klasser. Vi vill satsa på fler lärare. Vi vill se till att vi investerar i lärarnas kompetensutveckling. Det handlar också om att man får ett utbyte mellan lärarna. Var har det varit bra? Och hur ska vi göra för att andra skolor ska lära sig att ta efter de goda exemplen?

Det finns mycket man kan göra. Jag tror att man framför allt ska se till att kommunerna får ekonomi för att satsa men också att skolan får lugn och ro.

Prot. 2012/13:102
3 maj

Anf. 3 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Tack, Monica Green, för en bra interpellation! Jag skulle vilja ställa några frågor till utbildningsminister Jan Björklund med anledning av den fråga som Monica Green lyfter upp men också den rapport som vi kunde se i går, som kommer från Skolverket och som visar på de ökade skillnaderna mellan skolorna, alltså den minskade likvärdigheten.

För mig, och jag tror att det borde vara det även för Jan Björklund, är det ett bekymmer när vi ser att skillnaderna i skolorna ökar, för eleverna men också mellan eleverna. En del elever får gå i en bra skola, och en del elever får tydligen gå i en dålig skola eller i alla fall en mindre bra skola.

Vad tänker regeringen att man måste göra för att minska den här segregationen? Vi har haft en likvärdig skola och har sett att det har gett ett bra resultat i samhället. Nu när vi får ökade skillnader i skolan måste ändå Jan Björklund som har varit utbildningsminister i snart sju år dra några slutsatser.

Jag vet inte, herr talman. Kanske kommer han att säga att det är sossarnas fel. Men vi har i alla fall inte suttit vid regeringsmakten de senaste sex åren, så det vore väl önskvärt om utbildningsministern kunde vara framåtsyftande och säga någonting om hur han tänker när det gäller den minskade likvärdigheten och just den rapport som kom från Skolverket i går.

Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Det finns ett par olika typer av kritik som riktas mot regeringens utbildningspolitik i debatten. Det ena är att det förändras för lite, och det andra är att det förändras för mycket. Det ena är att förändringarna går för fort, och det andra är att resultaten kommer för långsamt.

Det är den typen av kritik som Monica Green riktar samtidigt, och det går inte ihop. Ni har röstat emot nästan alla de stora skolreformer som nu genomförs. Ändå klagar ni nu på att resultaten dröjer. Hade ni styrt hade ju inga reformer alls genomförts. Det är det som är sanningen, i alla fall om man stöder sig på hur ni har röstat i denna riksdag under de här sju åren. I princip alla större lärar- och skolreformer har Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet röstat emot helt eller delvis.

Jag förstår inte kritiken mot att regeringen beställer en forsknings-sammanställning där man utvärderar de utbildningsreformer som nu pågår. Varför skulle det vara fel? Ska vi inte stödja oss på forskning när vi gör reformerna? Professor Per Thullberg, som ju utnämndes till generaldirektör för Skolverket av den förra, socialdemokratiska regeringen och som numera är pensionär, har gjort den här sammanställningen. Han har mycket gediget gått igenom reform för reform och finner att det finns stöd i forskningen för reformerna men betonar att vi måste ha tålamod innan de ger resultat.

Det tålamodet har varken Monica Green eller jag, utan vi vill göra ännu fler reformer. Det behövs. Det kommer att ta tid innan de här reformerna, de stora läroplansreformerna, betygsreformerna och lärarut-

*Svar på
interpellationer*

bildningsreformerna, ger resultat. Men reformerna har rätt inriktning, och det var ju det som var det viktiga, centrala budskapet i professor Thullbergs besked i utredningen i går.

Varför är det fel att bygga på forskningsstöd? Det får Monica Green gärna utveckla i nästa inlägg.

Staten satsar mer resurser på skolväsendet i dag än vad staten gjorde 2006 när Socialdemokraterna styrde. Monica Green påstod att när det inte är valår så drar vi undan pengarna. Så är det inte. Staten satsar mer på skolan i dag än vad staten gjorde 2006. Statsbidragen till kommunerna är högre i dag än vad de var 2006, bara så att vi är överens om det som utgångspunkt. Det är inte så att alliansregeringen har dragit ned på statsbidragen till kommunerna eller på statens anslag till skolan under sin regeringstid jämfört med hur det var ni själva styrde. Det har ökat på båda punkterna.

Resultaten har inte sjunkit de senaste sex åren. De har sjunkit de senaste tjugo åren. Det är bakgrunden till utbildningspolitiken. Det är därför vi lägger om hela den svenska utbildningspolitiken och gör alla dessa reformer som nu görs och som Monica Green har röstat emot men som hon nu kritiserar mig för att inte ge resultat snabbt nog.

Vi behöver göra mer. Det vi gör räcker inte. Vi behöver göra mer, och jag är naturligtvis också bekymrad över det som båda debattörerna tar upp om bristande likvärdighet. Där menar jag att det finns tre faktorer som påverkar likvärdigheten och som vi måste våga se.

Det första har inte så mycket med utbildningspolitiken att göra, utan det är bostadssegregationen. När det påstås här att skolan alltid har varit likvärdig förut är det inte sant. Den har alltid varit väldigt olika. Miljöprogramsområden med många lågutbildade och en hög invandratäthet med nyanlända har alltid haft lägre resultat än till exempel den svenska medelklassens villaområden. Så har det alltid varit. Det som är synligt nu är att vi mäter detta mycket mer med nationella prov och betyg, och så får vi oftare en debatt kring det.

Sedan tror jag att det är korrekt att säga att skillnaderna har ökat, även om vi i grunden alltid har haft skillnader. Där finns ett par faktorer. Några kan vi påverka, andra är svårare att påverka. Men några faktorer vi kan påverka, och det är att vi måste återgå till mer traditionell katederundervisning. Detta att eleverna själva ska söka sina kunskaper leder till att en del är mycket motiverade och mogna och får pushning hemifrån att göra det medan andra inte får det. Jag tycker också att vi behöver en mer socioekonomisk fördelning av resurserna ute i kommunerna så att skolor med svåra förutsättningar får mer pengar än andra skolor.

Det är alltså ett par förändringar som vi bör komma till beslut om i denna kammare under mandatperioden. Men påståendena som säger att vi inte satsar på skolan i dag eller att vi har dragit ned jämfört med den socialdemokratiska regeringstiden, det är helt och sant en bluff.

Anf. 5 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Björklund får beställa precis vilka utredningar han vill. Det är okej för mig, och jag ska inte kritisera att forskare tar fram att det tar lång tid. Jag tycker bara att det är lite halvlöjligt att ta fram en utredning som ska bekräfta Björklunds desperation över att det inte händer någonting. Men visst, forskare får gärna stödja det. Jag ser det själv med

egna ögon, utan att fråga forskare, men jag har inget emot att även forskarna bekräftar att skolresultaten sjunker.

Jag skulle i det sammanhanget vilja ta fram det som Björklund också tar fasta på, nämligen att vi inte har en likvärdig skola. Jag själv ser också att det blir så splittrat med satsningar på skolan.

När Björklund säger att det alltid har varit skillnader mellan skolor så stämmer det, men nu ökar skillnaderna. Varför ökar skillnaderna mellan skolorna? Det finns många anledningar till det. En är att vi har ökade klyftor i samhället. Den borgerliga regeringen sätter ju en ära i att politiker inte ska lägga sig i någonting. Allt ska skötas av marknaden själv eller vid det så kallade köksbordet. Politiker ska inte lägga sig i.

Men när skillnaderna ökar och vi politiker inte vågar lägga oss i, då går det mycket snabbare. När vi inte vågar satsa på de mest utsatta grupperna utan säger att vi sänker skatterna för dem som redan har, för då löser det sig nog – den typen av politik vill inte jag ha. Det är en oansvarig politik som jag tycker att den borgerliga regeringen bedriver när vi ser med öppna ögon att den politiken ökar klyftorna i samhället.

Jag vill ha en ansvarstagande politik som vågar säga det som Björklund nu säger men som han inte har sagt tidigare: att skillnaderna ökar mellan skolorna mer än vad de har gjort tidigare. Och då kanske man också ska våga se vad som pågår i samhället med de stora skillnaderna och att ni faktiskt satsar på dem som redan har.

Vi socialdemokrater vill investera i mindre skolklasser. Vi vill satsa på fler utbildningar. Vi vill satsa på skickliga lärare, obligatoriska förskoleklasser och kostnadsfri läxhjälp för alla barn, inte bara för dem som är rika nog att ha ett RUT-avdrag. Det ökar nämligen också skillnaderna i samhället.

Vi har alltså en rad förslag som vi har lagt fram och som de borgerliga ledamöterna här i riksdagen har röstat emot. Det stämmer som Björklund säger att vi har röstat emot de borgerliga förslagen – de förslag som går ut på mer betyg i lägre och lägre åldrar och mer nationella prov som bara ska bekräfta det lilla barnets misslyckande i stället för att hjälpa det lilla barnet. Det kan faktiskt vara så att barn i 7–9-årsåldern inte är mogna nog att ta till sig den negativa informationen som ett betyg kan vara och att man stämplar ett barn för tidigt i pannan med ett misslyckande i stället för att hjälpa barnet så tidigt som möjligt och sätta in resurser där det behövs mest.

Vi tycker att man ska försöka utjämna skillnaderna i stället för att öka dem som den borgerliga regeringen gör.

Anf. 6 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag hade egentligen bara en fråga till utbildningsministern. Det var om han precis som jag var bekymrad över, och nu ska jag citera Skolverkets generaldirektör, att ”Sverige utmärker sig internationellt som ett land där man minskar i likvärdighet och resultat”.

Sverige minskar i likvärdighet och resultat, säger Anna Ekström, generaldirektör för Skolverket. Det sade hon i går.

Att Sverige minskar i likvärdighet betyder att skolan blir sämre för en del och bättre för andra. Vi har en skola som segregerar, och dessutom skapar det sämre resultat. Då frågade jag om Jan Björklund var bekymrad och vad han tänkte att man skulle göra åt det här.

I går var det några unga elever som blev intervjuade. De sade så här: Det känns som om vi är en experimentverkstad. Deras upplevelse av att gå i skolan i dag var att det hela tiden sker snabba förändringar, betygen som ska förändras från den ena skalan till den andra och att det händer olika saker. Det här är en upplevelse som de har.

I Skolverkets rapport, även i den andra delen som Jan Björklund också har tittat på, pekar man ut det fria skolvalet som en av de bidragande orsakerna till den minskade likvärdigheten. Det infördes 1992, så det har ju gått ett tag. Då borde man kunna fundera på om man borde göra en utvärdering av de negativa effekterna och sedan dra slutsatser för att kunna göra någonting åt det här. Det finns ingen quick fix, säger Jan Björklund, men några idéer måste han ju ändå ha för att öka likvärdigheten i den svenska skolan oavsett var man bor.

Att dra några snabba slutsatser om den utbildningsnivå som människor som bor i olika stadsdelar runt om i Sverige har vill jag säga är att göra det väldigt enkelt för sig.

Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Professor Thullbergs utredning som kom i går visar att just nationella prov under årskurs 3 är ett av de mest centrala instrumenten, en tidig utvärdering för att faktiskt åstadkomma högre resultat i skolan. Jag har inte uppfattat att Socialdemokraterna vill avskaffa dem, men om Monica Green nu säger det får vi väl tro på att de ska avskaffas därför att det är en för tidig prövning.

Jag tror att man är elak mot barn om man inte testar deras kunskaper utan skickar dem vidare i skolsystemet år efter år utan att ge dem tillräcklig hjälp för att klara av detta, låtsas att alla har nått målen när de inte har gjort det. Förr eller senare går de in i väggen. Det är bättre att utvärdera tidigt och sätta in stödet tidigt, i stället för den gamla politiken där all hjälp skulle sättas in på gymnasiets individuella program. Då var det ofta redan för sent, för eleverna hade fullständigt tappat lusten att gå i skolan.

Sätt in hjälpen tidigt! Men det kräver utvärderingar, därför är nationella prov i trean ett helt centralt beslut. Det var det som utredaren visade med sin forskningssammanställning i går. Det är det enskilt viktigaste av alla viktiga beslut som vi har fattat. Nu säger Monica Green att det är fel. Det är intressant.

Jag sade det redan i mitt förra inlägg, Eva-Lena Jansson, men jag kan säga det en gång till: Jag är bekymrad över bristande likvärdighet i svensk skola. Dock vill jag säga direkt att jag inte är beredd att avskaffa det fria skolvalet, och jag uppfattar inte att Socialdemokraterna är det heller. Då har vi ungefär samma utmaning framför oss, att vi vill behålla det fria skolvalet men att vi genom andra beslut måste kompensera för de eventuella negativa effekter som det fria skolvalet har.

Det fria skolvalet har stora positiva effekter, men det finns också en baksida. Då måste vi kompensera för det. Såvida vi inte ska göra som Vänsterpartiet föreslår, förbjuda det fria skolvalet. Alla ska gå i den skola som kommunalrådet bestämmer. Om det är det ni vill, berätta det! Om det inte är det måste vi gemensamt hantera detta. Det fria skolvalet har fördelar som vi vill behålla, men det finns också avigsidor som vi måste möta med andra åtgärder. Det är vi beredda att göra.

Jag tror då att den centrala åtgärden i grunden är att över huvud taget se till att den svenska skolan presterar mer: bättre lärarutbildning, generella åtgärder med betygssystem, tydliga läroplaner och så vidare. Utöver det är jag beredd att vidta särskilda åtgärder för de skolor som har de allra tuffaste utmaningarna.

Det första är naturligtvis att kommunen måste se till att omfördela resurser så att de skolor som har de största utmaningarna får mer resurser. Det är en självklarhet. Då kan jag säga att det är en väldig skillnad. Jag kan se att Stockholms kommun, som är borgerligt styrd, har en väldigt långtgående omfördelning. Lärartätheten i Rinkeby är ungefär dubbelt så hög som lärartätheten på Östermalm. Det är en väldigt långtgående omfördelning – det är faktor 2 – medan de flesta socialdemokratiskt styrda kommuner har mycket lägre omfördelning. Jag tycker att man måste ha omfördelning. Jag är beredd att lagstifta på den punkten, att skriva in i lagen att kommunerna ska ha en omfördelning av resurser på socioekonomiska grunder. Det är det ena.

Det andra är att jag tycker att man då bör kunna erbjuda extra attraktiva lärartjänster på de utsatta skolorna för att där locka till sig ett söktryck av lärare så att man kan välja och vraka och ta de bästa, till exempel genom att utnyttja förstelärarsystemet. Staten subventionerar nu lärartjänster genom att gå in och betala högre löner på de här skolorna.

Det är två konkreta åtgärder. Jag är absolut beredd att lyssna på flera åtgärder för just de här skolorna. Jag är dock inte beredd att avskaffa det fria skolvalet, att föräldrar bestämmer i vilken skola barnen ska gå i stället för att kommunalråden bestämmer det. Den reformen menar jag har kommit för att stanna.

Anf. 8 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jan Björklund låter lite förvirrad. I sitt första inlägg säger han: Ni sossar är emot allting. Sedan säger han: Ni är ju inte emot de nationella proven. Tycker Monica Green något annat? Först säger han att vi är emot allt, sedan säger han att vi inte alls är emot. Det talar nog sitt tydliga språk. Björklund är den som viftar med pekpinnen och pekar med hela handen att nu måste ni se till så att det blir resultat i skolan; den där desperationen som jag ser hos skolministern.

Jag förstår att skolministern är orolig. Det är vi socialdemokrater också. Hade jag varit skolminister skulle jag också ha varit väldigt orolig för de sjunkande resultaten. Då skulle jag som socialdemokrat ha försökt att utjämna skillnaderna i samhället i stort, inte öka på som ni vill göra och som ni faktiskt gör med berätt mod. Det är det ena.

Det andra är att man också försöker utjämna mellan skolorna. Det är Björklund numera inne på. Det är ju vackert så. Vi försökte alltid göra det när vi styrde. Vi försökte se till att uppmana till att man satsar på de skolor som behöver mest. Nu ser vi att trenden har varit att kommunerna inte gör så, antagligen för att det är den trenden i samhället, alltså ökade skillnader, satsa på dig själv, elitänkandet och att man inte bryr sig så mycket om samhällen utanför centrum och så vidare. Jag ser ju den trenden över huvud taget.

Vi vill satsa på skolan på riktigt. Vi vill satsa på lärarna. Vi vill ha mindre klasser. Vi vill ha en förskola för alla. Vi vill ha läxhjälp för alla, inte bara för dem som har råd att göra avdrag för en RUT-läxhjälp. Och

vi vill se till så att vi får lugn och ro så att vi kan satsa både på eleverna och på lärarna. Jag hoppas att Björklund också vill det.

Anf. 9 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! De åtgärder som Monica Green räknade upp på slutet kan jag skriva under på allihop. Det är verkligen inga revolutionerande förändringar. Jag är för dem, och de kommer förmodligen att finnas till beslut i denna riksdag. Det är ju de åtgärder som Monica Green har hört att vi också talar om. Ni har dem i era motioner. Vi ska väl gemensamt fatta de besluten. Det är alldeles utmärkt.

När det däremot gäller det här samhället i stort får vi väl ta en jobb- och skattedebatt i ett annat sammanhang. Att höja skatterna på ungdomsjobb med 25 miljarder kommer inte att minska klyftorna. Det kommer att öka ungdomsarbetslösheten ganska kraftigt i Sverige. Men det är en annan debatt. Den får vi ta vid ett annat tillfälle.

Resultaten har sjunkit i den svenska skolan i 20 års tid, kanske ännu längre. Det är 20 år vi kan mäta, för det är under den tiden Sverige har deltagit i internationella undersökningar.

Lärarkyrkans attraktionskraft har sedan kommunaliseringen för 23 år sedan bara sjunkit. Kommunaliseringen menar jag är en mycket stor bov i dramat när det gäller lärarkyrkans status och attraktionskraft. Det minskade intresset för att bli lärare går att direkt avläsa när kommunerna tog över skolan. Där har Socialdemokraterna ett mycket stort ansvar.

De reformer vi nu gör kommer att vända utvecklingen. På en del punkter tar det tid, på andra ger det redan effekt. De senaste två åren har söktrycket till lärarutbildningen gått upp väldigt kraftigt. Det är faktiskt en av de viktigaste effekterna av vår utbildningspolitik. I år gick söktrycket upp med 15 procent. Det är en väldigt kraftig ökning i sådana sammanhang. Det beror ju på alla de reformer vi nu gör inom lärarkyrkan: ny utbildning, karriärtjänster, högre löner och så vidare. Det är klart att det beror på de reformerna. Jag är glad om de har uppslutning här.

Jag är naturligtvis beredd att lyssna på alla goda förslag i framtiden också för att förbättra kvaliteten i den svenska skolan. Men det är en jätteomläggning som svensk utbildningspolitik nu är inne i. Den är central och avgörande för Sveriges framtid. Vi lämnar bakom oss en utbildningspolitik som hade misslyckats.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2012/13:363 om vanvård av barn efter 1980

Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Hillevi Larsson har frågat mig vilka skäl som ligger till grund för ställningstagandet att de som vanvårdats efter 1980 inte har rätt till ersättning, om jag kan tänka mig att ta initiativ till undantag i ersättningsreglerna för dem som vanvårdats efter 1980 och vars fall är preskriberade eller nedlagda samt om jag avser att ta initiativ till att hjälpa dem som vanvårdats efter 1980 på annat sätt.

Bakgrunden till bestämmelsen om en tidsbegränsad ersättning finns i den överenskommelse som gjordes mellan Kristdemokraterna, Moderaterna, Folkpartiet, Centerpartiet, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna i september 2011 om ersättning till personer som utsatts för övergrepp eller försummelse av allvarlig art i social dygnsvård mellan åren 1920 och 1980. Det är en extraordinär möjlighet till ersättning som införts för dem som historiskt har varit utsatta för övergrepp eller försummelser i samhällsvården. Grunden för ersättning är enligt överenskommelsen övergrepp eller försummelse av allvarlig art som skett mellan 1920 och 1980, precis som beskrivs i propositionen.

Ersättningsmöjligheten är, som sagt, extraordinär och innebär stora avsteg från vad som normalt gäller. Som anføres i propositionen bör möjligheten till ersättning inte medföra ett system som kan tillämpas jämsides med gällande civilrättsliga och straffrättsliga principer om skadestånd och ansvar för brott.

Om möjligheten till ersättning inte hade avgränsats till en viss tidsperiod skulle olika ersättningsslag och system vara tillämpliga samtidigt med helt olika bestämmelser vad gäller grund för ersättning, beviskrav och sannolika ersättningsbelopp.

Mot denna bakgrund har tidsgränsen satts så att så långt som möjligt inga icke preskriberade brott omfattas av möjligheten till ersättning. Flertalet remissinstanser samt riksdagen har ställt sig bakom detta. Regeringen har, med bakgrund i överenskommelsen, inte för avsikt att ta initiativ till undantag från det som beslutats.

Varje fall av vanvård är allvarligt och något som aldrig skulle ha fått ske. Med den utgångspunkten hölls därför en upprättelseceremoni i Stadshuset för samtliga personer som vanvårdats under sin barndom i samhällsvården. I samband med detta fick de vanvårdade en ursäkt å hela samhällets vägnar.

Det finns dock ingenting som till fullo kan kompensera de utsatta för det de har tvingats uppleva. De personer som i dag mår dåligt som resultat av vanvård i samhällsvården, oavsett när denna har ägt rum, ska få det stöd och den vård de behöver. Det ska kommuner och landsting sörja för inom ramen för det tillämpliga systemet.

Regeringen har vidtagit ett stort antal åtgärder bland annat inom ramen för uppdraget Trygg och säker vård, för att trygga och säkra den sociala barn- och ungdomsvården. Flera av de vidtagna åtgärderna är resultat av de intervjuer som hölls med vanvårdade under den så kallade Vanvårdsutredningen. Intervjuerna har varit ett ovärderligt underlag i förbättringsarbetet. En viktig del i det paket av ny lagstiftning som regeringen lagt fram är att varje placerat barn ska ha en särskilt utsedd socialsekreterare, att socialnämnden har fått större ansvar för det placerade barnets hälsa och att kraven på socialnämndens uppföljning av placeringar har skärpts. Med dessa åtgärder anser jag att vi är på god väg mot en förstärkt socialtjänst där missförhållanden och vanvård av barn förebyggs på ett bättre sätt.

Anf. 11 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det sägs att det är en extraordinär åtgärd att ge ersättning till dem som har vanvårdats, men det jag tycker är mest extraordinärt är hur många barn som har vanvårdats och hur grov vanvården har

varit. Det som också är extraordinärt är att det samhälle som omhändertagit dessa barn – de har inte haft något val själva – tagit dem från deras hem där man har ansett att det finns missförhållanden och satt dem i så kallade hem där missförhållandena har varit långt mycket värre. Där har förekommit grov misshandel, sexuella övergrepp, trakasserier och total kärlekslöshet.

Jag hänger upp mig på att dessa barn inte bara har utsatts för vanvård utan att det faktiskt också är samhällets ansvar att de har hamnat i hemmen och att man inte har satt stopp för vanvården. Även i de fall barnen har slagit larm har man inte fått stopp på vanvården. Det är inte extraordinärt att samhället faktiskt tar ansvar för vanvården, som man ändå ytterst har stått bakom genom dessa placeringar och den dåliga uppföljningen av placeringarna.

Vi kan jämföra med andra länder, exempelvis vårt grannland Norge. Där har ersättning getts till vanvårdade barn. Kraven har varit mildare. Det är bara för extrem vanvård som man kan få ersättning här. Det är inte några små exempel.

Barnombudsman Fredrik Malmberg menar att det är fel att sätta tidsgränsen vid 1980. Det är många barn som hamnar mellan stolarna, som inte har någon chans till ersättning. Han vill göra en jämförelse inom skolans värld. Om en elev blir misshandlad av en person i skolan – en vuxen – kan eleven få ersättning från olika håll. Personen kan åtalas för misshandel, men även skolan och ytterst kommunen har ansvar för att skydda barnet. Om inte skolan och kommunen har tagit det ansvaret kan barnet få ersättning. Inte minst barn som har blivit mobbade har fått denna ersättning.

Barnombudsmannen gör jämförelsen med skolans värld. Barn har skolplikt. De har inte haft något val annat än att vara i den situationen. Om man inte har kunnat skydda barnen i denna situation är det inte bara en enskild person, den som till exempel har misshandlat ett barn, utan hela skolan och kommunen som är ansvariga.

Det är fråga om precis samma sak här, där barn har blivit vanvårdade när de har placerats av samhället och samhället inte har tagit sitt ansvar. Det är då det offentliga som har svikit. Det är viktigt att det offentliga tar ansvar för sveket, inte bara den som de facto har vanvårdat barnet i ett fosterhem eller i HVB.

Vi talar här om två olika system. Det är inte extraordinärt att samhället tar ansvar. Tvärtom är det vi hittills har saknat i rättssystemet att samhället inte har ställts till svars. Därför anser jag att 1980-gränsen är felaktig. Det finns barn som inte får del av ersättningen. Jag vill också se ett system där kommunerna ställs till svars för vanvård även i framtiden.

Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Jag håller med Hillevi Larsson om att det som har hänt historiskt är alldeles förfärligt. Det är därför som berättelserna i Vanvårdsutredningen är så viktiga, och de kommer även i fortsättningen att vara en viktig del av Sveriges historia.

Sverige är ett av få länder som har vågat vända på stenarna och få vanvården upp i ljuset. Vi ska naturligtvis vara glada för att arbetet har gjorts, och vi ska sända ett stort tack till alla dem som har orkat berätta. Dessa frågor är centrala och ska inte gömmas undan. Jag skulle rekom-

mendera fler länder att gräva. Vi vet att det var vanligt med omhändertagande av barn inte bara i vårt samhälle utan i flera andra samhällen också. Norge är ett av få länder som tillsammans med Sverige har gjort efterforskningsarbetet.

Det var, precis som Hillevi Larsson beskriver, många som såg. Ibland vågade barnen berätta. Ibland borde det offentliga ha sett och förstått. Ibland var det civilsamhället – en granne – som såg och ändå inte ingrep. Det här gör naturligtvis att många barn blir svikna många gånger av vuxenvärlden.

Omhändertagandena och placeringarna skedde ibland på mycket lösa grunder. Det som har hänt är oförsvarligt. Många barn har drabbats av en barndom som inte blev den trygga uppväxt som varje barn har rätt till.

Jag menar att barns rättsliga ställning i vårt land traditionellt genom historien har varit mycket svag. Vi arbetar för att förstärka barns ställning. Inte minst tillsättningen av en utredning som ska titta på inkorporeringen av barnkonventionen kan vara ett sådant viktigt inslag framöver.

Det är viktigt att när ett undantag görs från de vanliga rättsliga principerna ska det finnas en tidsbegränsning. Det påpekar juristerna, och det är därför flertalet remissinstanser ställer sig bakom tidsgränsen. Lagrådet talar i sitt svar tydligt om vikten av att det är tidsbegränsat.

För övrigt är det också godkänt av riksdagen. Det var sju partier som gjorde denna avgränsning, och Hillevi Larsson var med i kammaren och röstade för förslaget när det togs i riksdagen. Därför förvånar det mig. Man kan uppenbarligen komma till olika slutsatser vid olika tillfällen, men det skulle vara intressant att höra hur Hillevi Larsson resonerade vid det tillfället.

Att det är tidsbegränsat beror på att vi inte kan ha två parallella system samtidigt. Jag vill i första hand att det ska vara rättsliga processer när barn utsätts för övergrepp eller vanvård, att en förövare kan ställas till ansvar och dömas och att barnet ska få ett skadestånd. Det är ju det vi önskar. Det är därför som ett sådant här undantag där vi har lägre beviskrav och en högre ersättningsnivå måste vara tidsbegränsat och där vi måste komma tillbaka när brotten är preskriberade så att systemen inte riskerar att sammanfalla.

Men det skulle, som sagt, vara intressant att höra hur Hillevi Larsson resonerade vid det tillfälle när hon satt i riksdagen och röstade för förslaget.

Anf. 13 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det som hände efter att Upprättelseutredningen kom, som ligger till grund för 1980-gränsen, var att regeringen avvisade förslaget att de vanvårdade skulle få ersättning. Inte en enda, inte heller de som hade vanvårdats mellan 1920 och 1980, skulle få ett enda öre i ersättning.

Då blev det folkstorm, naturligtvis. Från oppositionen var vi också väldigt upprörda över det. Det som hände var att oppositionen såg till att vi fick en kompromiss, en uppgörelse med regeringen, för att åtminstone de som vanvårdats mellan 1920 och 1980 skulle få ersättning. Denna överenskommelse togs fram under kort tid, under bara ett par dagar, och i det sammanhanget var det ändå ett väldigt bra resultat jämfört med att ingen skulle få någon ersättning.

Det var även organisationer, till exempel Samhällets Styvbarn där många vanvårdade är organiserade, som ställde sig bakom 1980-gränsen i det läget. Men de var tydliga med att vi måste kunna återkomma i ett senare skede och se över 1980-gränsen. Alternativet var att ingen skulle få ersättning, inte en enda av alla de tusentals fallen av vanvård, och då var det ändå bättre att göra denna kompromiss.

Det som är intressant är att det inte är oppositionen eller någon annan som har fört fram 1980-gränsen, utan det är regeringen. Det som är så egendomligt är att redan 2006, alltså när vi hade socialdemokratisk regering, tillsattes en utredning just om vanvård av barn som leddes av Göran Johansson, som arbetade mellan 2006 och 2011.

Den nya regeringen tillsatte då en ny utredning som hette Upprättelseutredningen under ledning av Kerstin Wigzell. Denna utredning fick direktivet att det var bara barn som hade vanvårdats mellan 1920 och 1980 som var aktuella. Samtidigt byggde förslagen i den senare utredningen på det utredningsarbete, alltså alla intervjuer med vanvårdade barn, som Göran Johansson hade utfört. Det var ett gediget utredningsarbete som han stod bakom mellan 2006 och 2011.

Det var märkligt att regeringen kom med direktiv till en ny utredning innan den gamla utredningen lämnade sitt slutbetänkande, särskilt med tanke på att det var den här stora utredningen som Upprättelseutredningen byggde sina förslag på. Göran Johansson, som ledde Vanvårdsutredningen, alltså den stora utredningen *Vanvård i social barnavård*, är väldigt upprörd över utvecklingen. Hans utredningsdirektiv handlade aldrig om att sätta några tidsgränser, utan hans uppdrag var att de fall som var preskriberade kunde bli föremål för ersättning.

1980-gränsen dök upp från ingenstans, utan någon som helst förhandling med oppositionen och utan någon motivering.

När man tittar på remissinstanserna, som lämnade remissvar på Upprättelseutredningen, är det flera tunga remissinstanser som ställer sig kritiska till 1980-gränsen. Det är bland annat Socialstyrelsen, Barnombudsmannen och Justitiekanslern. Att tänka sig att Justitiekanslern inte kan juridik tycker jag är märkligt. Mårten Schultz, professor i civilrätt med inriktning på skadeståndsrätt, säger att det inte finns några juridiska skäl att neka barn efter 1980. Jag tycker därför inte alls att det är en självklarhet.

Anf. 14 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Den historieskrivning som Hillevi Larsson lämnade var inte riktigt korrekt, men vi kanske inte ska fördjupa oss i den.

Vanvårdsutredningen hade till uppgift att samla berättelser, och vi fann det angeläget att redan innan den var klar börja titta på hur en upprättelse skulle kunna se ut. Därför tillsatte vi den utredningen, eftersom vi hade fått förlänga Vanvårdsutredningen flera gånger med tanke på hur många som ville berätta sin berättelse. Vi hade också dialog med organisationerna, och de var angelägna om att vi började titta på upprättelsen.

Årtalet 1980 är valt därför att alla brott som kunde tänkas förekomma i samband med den här vården då är preskriberade. Det är jätteviktigt att hålla på preskriptionsgränsen. De remissinstanser som har föreslagit andra saker har i flertalet fall sagt att det behövs en tidsgräns, och att det

var just 1980 har några ifrågasatt. Lagrådet har varit tydligt med att utan en tidsgräns skulle detta förslag varit helt omöjligt.

Det är en uppgörelse mellan sju partier att vi skulle välja denna inriktning för ersättningen, för att kunna göra det här över huvud taget. Vårt alternativ var ju att inte göra någonting alls.

Oavsett var man sätter tidsgränsen kommer några att hamna utanför – om man inte ska ha två parallella system, vilket är en omöjlighet. Detta är någonting som är jättesvårt. Men vi har känt en moralisk plikt att göra något för så många som möjligt. Låt mig säga det. Alternativet hade ju varit att inte göra någonting alls, eftersom vi har inrättat ett system som inte är rättvist. Vi var medvetna om det, alla vi sju partier som gjorde uppgörelsen. Ändå kände vi oss förpliktade att göra något. Jag är glad för att många nu har möjligheten att söka ersättning.

Sedan kan vi aldrig ersätta en förlorad barndom. Det lidande som många av dessa barn har fått utstå går inte att ersätta med den största pengasumma i världen. De har fått leva ett helt liv med skador och med minnen som aldrig går bort – de går inte att tvätta bort på något sätt.

Då känner jag att alla barn som hade utsatts för vanvård inkluderades i ursäkten och att vi med upprättelseprocessen kunde erbjuda dem som fanns inom denna tidsgräns möjlighet att söka ersättning. Det var vad som var möjligt att göra. Och jag känner mig väldigt glad över att vi är sju partier som har stått bakom detta och möjliggjort det. Vi ser i dag ett högt söktryck på Ersättningsnämnden, vilket också är väldigt glädjande.

Anf. 15 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det hade varit fullt möjligt att följa Göran Johanssons förslag. Han är för övrigt väldigt upprörd över att hans förslag inte fanns med i det slutliga betänkandet trots att alltihop i grunden bygger på hans långa och gedigna utredning. Det hade alltså varit fullt möjligt att ta de fall som var preskriberade och helt enkelt låta det vara gränsen.

Det som är illa är att vi nu har ett antal vanvårdade som inte har någon som helst chans att få ersättning och upprättelse. Det är barn som har utsatts för grova sexuella övergrepp, skendränkning, misshandel med järnrör, barn som har tvingats äta upp sina spyor och så vidare. Det är fruktansvärt.

Men det som är ännu värre är: Vad händer med framtidens barn? Efter att ha gått igenom denna vanvård säger Göran Johansson: Visst är det fruktansvärda fall, groteska fall, men det allra värsta är att det är lika illa i dag som det var förr. Vanvården fortsätter alltså.

Då är frågan: Vad gör vi för att se till att detta inte händer igen, och vad gör vi för de barn som vanvårdas i dag?

Kerstin Wigzell hade i sin upprättelseutredning ett förslag att man skulle kunna ställa kommunerna till svars på samma sätt som man kan göra inom skolans värld när barn blir mobbade eller misshandlade, där skolan faktiskt har ansvaret.

Varför har regeringen inte gått vidare med det förslaget? Det vore dessutom en signal till de kommuner som inte klarar av sina placeringar om de fick böta för det. Det är också pinsamt för dem.

Sedan undrar jag varför regeringen inte slopar preskriptionstiden helt och hållet när det gäller våld, övergrepp och vanvård av barn. Ett av problemen är ju att när preskriptionstiden går ut har offren ingen chans

till upprättelse. Det är ofta sent i livet som man orkar berätta om det som har hänt. Min fråga är alltså: Varför går man inte vidare med detta?

Anf. 16 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Hillevi Larsson säger att man borde kunna sätta preskriptionstiden till nu. Men om vi gör det skulle vi behöva flytta den nästkommande år, för då finns det ytterligare brott som är preskriberade. Då skulle vi i princip ha två parallella system, vilket inte är möjligt.

Den ersättningsnämnd som vi nu har tillsatt har i uppgift att pröva vanvården. De prövar inte brottet i sig, utan det är en vanlig domstol som har den uppgiften. Då skulle vi blanda två olika rättsordningar med varandra.

Detta är noga genomgången. Merparten av de jurister som har tittat på förslaget säger att en tidsgräns är nödvändig. Man måste göra detta som ett undantag. Vi har velat göra det därför att vi har känt oss moraliskt förpliktade.

Låt mig också säga att den sociala barn- och ungdomsvården har varit ett av mina prioriterade områden under hela min ministertid. Jag har arbetat jättemycket för att stärka deras situation med flera olika lagförslag. Jag håller inte med interpellanten om att det skulle vara lika illa i dag som det vi har fått beskrivet genom de samlade berättelserna i vanvården. Jag tycker att det är en långtgående kritik som inte äger relevans. Det kan finnas enstaka fall i dag, men den omfattning som det hade förut existerar inte i dag. Detta är viktigt att säga, för det är många som försöker göra ett mycket bra jobb.

När det gäller framtiden har vi lagt fram massor av olika förslag för att förbättra den sociala barn- och ungdomsvården. Vi får anledning att återkomma till detta i nästa interpellationsdebatt eftersom Hillevi Larsson har en interpellation om det. Då ska jag gärna berätta om det stora förbättringsarbete som regeringen har genomfört på det här området.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2012/13:366 om barn som far illa i HVB-hem

Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Hillevi Larsson har frågat mig om jag har gjort det ställningstagandet att det är acceptabelt att barn på HVB-hem utsätts för inlåsning och misshandel samt att icke evidensbaserade metoder bör tillämpas i behandlingen av barn med neuropsykiatriska funktionshinder.

Hillevi Larsson har vidare frågat vad jag avser att göra för att förbättra regelverket så att barn inte utsätts för direkt kontraproduktiva behandlingsmetoder på HVB-hem samt vad jag avser att göra för att barn ska få komma till tals och att barnens egna upplevelser av misshandel och övergrepp får en större betydelse vid tillsynen av HVB-hem. Slutligen undrar Hillevi Larsson vad jag avser att göra för att se till att skatte-medel inte används till vinst i verksamheter som gör mer skada än nytta för de barn som placeras där.

Jag anser naturligtvis att det är fullständigt oacceptabelt att barn i HVB-hem utsätts för någon form av övergrepp. Samhället har ett stort ansvar för utsatta barn och unga. Detta ansvar är särskilt tydligt i fråga om barn och unga som befinner sig i samhällets vård. De barn som placeras på HVB har rätt till god omvårdnad och omsorg baserad på bästa möjliga kunskap. Socialnämnden ska se till att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden och har ansvar för att de insatser man beslutar om är av god kvalitet, följs upp och är till barnets bästa.

Under de senaste åren har den sociala barn- och ungdomsvården genomgått stora förändringar, och arbetet genomsyras i dag av ett barnrättsperspektiv där barn och unga i högre utsträckning än tidigare har rätt att komma till tals och vara delaktiga. Den 1 januari 2013 trädde de nya bestämmelserna i socialtjänstlagen i kraft som syftar till att stärka skydd och stöd för barn och unga. Bland annat ska socialnämnden utse en särskild socialsekreterare för barn som placeras utanför det egna hemmet. Den särskilda socialsekreteraren ska följa och ansvara för kontakterna med barnet.

Som Hillevi Larsson nämner har Socialstyrelsen ansvar för tillståndsprövning av HVB. Verksamheterna regleras av föreskrifter och allmänna råd. När samhället går in och övertar föräldraskapet ställer det stora krav på att detta sker på ett ansvarfullt och professionellt sätt. Socialstyrelsen har inom ramen för ett uppdrag om trygg och säker vård i familjehem och HVB tagit fram olika vägledning för att underlätta socialsekreterarnas arbete med placerade barn. Regeringen har även träffat överenskommelser med Sveriges Kommuner och Landsting i syfte att utveckla vården så att den bättre överensstämmer med bästa tillgängliga kunskap.

När det gäller frågan om att skattemedel inte ska användas till vinst i verksamheter som gör mer skada än nytta antar jag att Hillevi Larsson menar att kommunen inte ska placera barn på HVB-hem av låg kvalitet. Det är kommunerna som upphandlar de HVB-hem som de använder och det är viktigt att kommunerna följer upp hur väl verksamheterna svarar mot de krav som ställts i samband med upphandlingen.

Tillsynen av den sociala barn- och ungdomsvården är viktig och har skärpts sedan den 1 januari 2010. Socialstyrelsen ska inspektera varje HVB-hem minst två gånger om året, varav ett besök ska vara oanmält. Vid inspektionen ska inspektörerna tala med de barn som vill detta om hur de upplever sin vistelse och får numera lov att göra detta utan medgivande från barnets vårdnadshavare. Vi har också gett Socialstyrelsen ett uppdrag att bedriva en försöksverksamhet med tillsynsombud.

Barnsamtalen är en viktig del av tillsynen. Under 2012 har Socialstyrelsen genomfört mer än 3 500 samtal med barn och unga. De flesta barn uttrycker att de trivs och är trygga. Men tillsynen visar fortfarande på brister, till exempel när det gäller personalens kompetens och begränsningsåtgärder vid HVB. Detta är förstås inte är acceptabelt och något vi måste komma till rätta med.

Som ett led i regeringens strävan att kvalitetsutveckla den sociala barn- och ungdomsvården har regeringen tillsatt en särskild utredare som ska göra en översyn av bestämmelserna om tvångsvård enligt LVU. Syftet med utredningen är att ytterligare stärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten för barn och unga som tvångsvårdas enligt LVU. I utredarens uppdrag ingår att analysera om det ur ett barnrätts- och rättssäker-

hetsperspektiv finns behov av att tydligare reglera verksamheten vid HVB samt att se över bestämmelserna om tillståndsgivning för HVB. Barns och ungas möjlighet att i högre utsträckning komma till tals ska beaktas. Vidare ska utredaren göra en översyn av de bestämmelser som reglerar Statens institutionsstyrelses verksamhet vid de särskilda ungdomshemmen, bland annat de särskilda befogenheterna. Uppdraget ska redovisas senast den 3 mars 2014.

Arbetet med att utveckla den sociala barn- och ungdomsvården är ett långsiktigt arbete och vi arbetar nu bland annat för att förbättra kompetensutvecklingen och bidra till en mer synlig och tillgänglig socialtjänst.

Anf. 18 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Bakgrunden till detta är ett av våra större HVB-hem – alltså hem för vård och boende. Det handlar om barn med mycket svår problematik, psykisk ohälsa, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, till exempel adhd, Asperger, borderline och så vidare. Just på det här hemmet visade det sig att det fanns svåra missförhållanden redan 2005. Det var barn som berättade att de blev misshandlade och inlåsta. Trots detta hände ingenting. Man trodde helt enkelt inte på de här barnens berättelser.

Först 2012 hände något. Det var dessutom i samband med att de här uppgifterna kom fram i ett tv-program.

Jag tycker att det är allvarligt att missförhållanden kan få pågå under så lång tid utan att det händer något. Nu är detta bara ett exempel, men om man ser på den utvärdering som Socialstyrelsen har gjort under 2012 – det är alltså i modern, färsk tid – kan man se att drygt 30 procent av HVB-hemmen, antingen de är offentligt eller privat drivna, har anmärkningar på verksamheten. Det handlar om att man inte har ordentliga genomförandeplaner, om att de planer som finns inte följs upp, om att man inte har dokumentation av det som händer och av hur barnen utvecklas och om att barnen inte är delaktiga i behandlingen.

Det som är intressant med Socialstyrelsens uppföljning är att man inte har tagit hänsyn till kompetens och bemanning. Det är ju väldigt centralt att personalen, inte bara de som driver hemmen utan också de som faktiskt arbetar med barnen, har rätt utbildning och kompetens för det uppdraget liksom att bemanningen är tillräcklig för att fylla barnens behov. Där finns stora brister.

Det är miljardbelopp som delas ut i ekonomisk ersättning till dessa hem. Det är inte det värsta, för hade dessa miljarder gjort nytta så att barnen mådde bättre och fick det bättre hade det varit värt det. Men med tanke på hur många ställen det finns missförhållanden på är det allvarligt.

Självklart finns det barn som trivs jättebra, och det finns hem som är kompetenta och engagerade. Det vill jag inte säga emot. Men för de barn som lever i HVB-hem med missförhållanden är det en klen tröst. Här måste vi göra mer.

Till ett av de större HVB-hemmen, där barnen blev misshandlade och inlåsta, utgick 5 000 kronor per barn och dygn för vården. Det blir rätt mycket om man räknar ut månadskostnaden. Då borde man kunna förvänta sig något tillbaka. Barnet och barnets vårdnadshavare har rätt att förvänta sig mer. Det gäller såklart även kommunerna, som har gett

HVB-hemmen uppdraget. Man ska inte behöva förvänta sig att barnen mår ännu sämre genom kränkning och misshandel.

Det är också allvarligt att man använder icke evidensbaserade metoder, det vill säga metoder som inte har vetenskapligt stöd. Ett exempel är något som kallas teckenekonomi. Det innebär att barnen deltar i ett belöningssystem. Om de uppför sig och följer reglerna till punkt och pricka får de belöningar. De kan få pengar, få delta i fritidssysselsättningar eller belönas på annat sätt. Men barnen har också drabbats av bestraffningar som får dem att må ännu sämre. Det är mycket illa.

Anf. 19 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Hillevi Larsson gör som vanligt. Hon tar *ett* exempel och gör det till en bild av en hel verksamhet.

Varje gång man på något sätt tillgriper tvångsmedel är man utanför lagens ram. Det ska inte vara möjligt. Det ska inte ske i HVB-hem. Men sker det ska det naturligtvis uppmärksammas och bestraffas. I dag har vi en tillsynsmyndighet som till och med kan stänga enheter om de inte håller måttet kvalitetsmässigt.

Man kan dock inte låta ett enskilt exempel beskriva en hel verksamhet. Mycket har ändå blivit bättre, och det hoppas jag att Hillevi Larsson också kan bestyrka. I dag har vi en kunskap om dessa hem som vi inte hade tidigare. Från 2010 har vi förbättrat tillsynen. Tidigare kunde ett HVB-hem existera i fem tio år utan att få ett enda tillsynsbesök. I dag besöks de två gånger per år, och ett besök är oanmält.

16 procent fick ett beslut från Socialstyrelsen vid den senaste tillsynen 2012, och 1 800 besök har gjorts i verksamheterna. För dessa 16 procent handlade det ofta om kompetens eller att man använde sig av metoder som inte hade evidens. Detta är ett av de två stora arbeten vi har försökt göra. Vi har försökt förstärka tillsynen på ett påtagligt sätt.

Man ska alltid tala med barnen, och de flesta barn uppger att de känner sig säkra och trygga och att tillvaron känns meningsfull. Detta hoppas jag att Hillevi Larsson också läste i Socialstyrelsens tillsynsrapport, eftersom hon uppenbarligen har läst den.

Det andra stora arbete som vi jobbar mycket med är att få denna verksamhet att använda sig av ett evidensbaserat arbetssätt. Vi har slutit ett avtal med Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, för att kunna komma i kontakt med alla HVB-anordnare.

Kommunerna har det yttersta ansvaret för att följa upp verksamheterna. Socialstyrelsens tydligaste påpekande utifrån senaste tillsynsrapporten är att kommunerna brister i sitt uppföljningsansvar. Den nationella tillsynsmyndigheten med sina två besök per år kommer inte att se allt. Socialnämnden är skyldig att ha en kontinuerlig uppföljning, och här brister det mycket. De har också ansvar för att se till att det är evidensbaserade metoder som används, att tvångsåtgärder inte används och så vidare. Här finns det uppenbart en hel del kvar att göra för att få kommunerna att bättre ta sitt ansvar.

Vår lösning har varit att kroka arm med SKL. Vi har utvecklingsledare i varje län som ska jobba mot kommunerna för att få dem att arbeta på ett evidensbaserat sätt. Detta har aldrig gjorts tidigare. Det är verksamheter som regeringen har startat och som inte har funnits historiskt. Vi är i ett förbättringsarbete som gör att vi har en helt annan situation i

dag än för tio år sedan, och förhoppningsvis kommer vi att ha en ännu bättre situation om ytterligare fem år.

Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Om det vore så väl att det bara fanns ett exempel där det har gått snett, men tyvärr finns det fler. Som jag nämnde har drygt en tredjedel av hemmen fått allvarlig kritik av Socialstyrelsen, och då har man ändå inte granskat kompetens och bemanning.

Låt mig ta ytterligare ett exempel. Nora hade självskadebeteende och blev våldtagen av polischef Lindberg. Ingen trodde henne. På HVB-hemmet uppmanade till och med personalen polisen att inte tro henne. De sade: Hon är inte trovärdig. Hon har inte blivit våldtagen.

Det var mycket allvarligt. Medan de bodde på hemmet prostituerade sig Nora och de andra flickorna. Hon började använda droger och dricka. Personalen var medveten om delar av det som pågick men hänvisade till att de inte kunde använda tvång och lät det fortgå.

Hemmet fortsatte dock att kassera in 4 800 kronor per dygn för att vårda Nora. I kostnaden ingick att Nora skulle få individuell psykoterapi och utbildning. Hon fick ingetdera. Det är en ganska hög kostnad för vård när det i princip inte förekommer någon vård över huvud taget och man inte ens skyddar barnen. Det finns alltså missförhållanden.

Låt mig dock upprepa att det finns HVB-hem som sköter sig utmärkt. Det finns fantastisk personal runt om i landet som gör sitt bästa för dessa barn. Det finns barn som mår mycket bättre av den hjälp och den vård de får. Vi kan dock inte låta det bli en anledning att inte försöka hjälpa de barn som far illa. Vi måste höja kraven. Även Barnombudsmannen har som förslag att kraven på innehåll och kompetens i dessa hem måste höjas. Dessutom är kostnaden för att vårda barn där mycket hög, och då kan man begära mer utdelning.

Vanvårdsutredningen, som vi har talat om tidigare i dag, återkommer hela tiden till slutsatsen att det inte räcker med lagar och regler utan sanktioner. Man måste kunna utkräva ansvar av någon om lagar och regler inte följs. I dag kan kommuner och verksamheter prickas för att de inte sköter sitt uppdrag att hjälpa barn, men i de flesta fall fortsätter de med samma verksamhet och inget händer. Det sker inget ansvarsutkrävande, och barnen får ingen upprättelse eller ersättning. Varken böter eller annan sanktion drabbar dem som är ansvariga för missförhållandena.

Det vore en viktig uppgift för regeringen att införa en möjlighet att utkräva ansvar. Det skulle också vara en drivkraft för att sköta sig bättre så att man slipper betala skadestånd till barn som drabbas, till exempel.

Tillståndsplikten för dessa hem måste också skärpas. Det är för släpphänt i dag. Även utvärderingen av hemmen måste bli bättre. Endast i 1 av 500 HVB-hem fanns det en ordentlig utvärdering, så de måste definitivt utvärderas mycket bättre.

Vi har brist på socialsekreterare. Det måste bli bättre om barnen ska kunna få var sin socialsekreterare.

Anf. 21 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Varje fall av vanvård, misskötsel eller användning av tvångsåtgärder eller icke evidensbaserade metoder ska bort. Det är hela

inriktningen för mitt arbete. Jag kan lova Hillevi Larsson att vi har lagt väldigt mycket kraft på att förbättra den sociala barn- och ungdomsvården.

Jag har själv gjort en barnresa till ett stort antal kommuner och träffat socialtjänsten, just för att samtala om den sociala barn- och ungdomsvården. Alla vittnar om ett stort förbättringsarbete. De bekräftar att detta tidigare har varit ett eftersatt område.

Jag skulle vilja hävda att det ändå sker väldigt mycket just nu. Det gläder mig. Vi har ny lagstiftning på plats. Allt är inte undanröjt, utan det finns fortsatt missförhållanden – låt mig säga det. Men vi finns generellt på en annan kvalitetsnivå i dag än för bara tio år sedan.

Nu kommer vi att gå vidare. Vi kommer att arbeta vidare med bland annat en förstärkt tillsyn, där vi har en ny tillsynsorganisation från och med i sommar, med ytterligare mer kraftfulla muskler och fler kraftfulla verktyg. Tillsynen fyller en viktig funktion.

Men det jag tror är allra viktigast nu är att kommunerna verkligen tar sitt ansvar för den sociala barn- och ungdomsvården. Till sin hjälp har de utvecklingsledare i vartenda län som kan coacha och se till att man får kunskap om och utbildning i de metoder som har evidens, för vi ser att det fortfarande finns kompetensbrist på många håll.

Ett stort utvecklingsarbete är gjort, inte minst ur ett barnrättsperspektiv. Vi har nu säkrat upp att varje placerat barn får ha en kontinuerlig kontakt med en egen socialsekreterare, där barnet kan berätta om missförhållanden för en vuxen som faktiskt har i uppdrag att lyssna, att ta med sig detta och att se till att omständigheterna förbättras.

Det barn har haft för lite tillgång till är vuxna som lyssnar när barnet har varit placerat. Jag tror att den delen men också tillsynsombuden – där det nu finns en försöksverksamhet inom tillsynen där man ska prata med barnen och hålla kontinuerlig kontakt – är två viktiga förbättringsåtgärder som kommer barnen till del och stärker barnrättsperspektivet.

Det är en angelägen debatt att fortsätta att föra. Jag kommer att fortsätta att arbeta med den här frågan lika intensivt som vi har gjort hittills. De här barnen tillhör verkligen samhällets svagaste. Vi ska göra allt för att ett barn, när det omhändertas, ska få en så trygg och säker uppväxt som det bara är möjligt.

Tack för debatten!

Anf. 22 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Jag trodde också att det var statsrådets sista inlägg, men jag är tacksam för ett inlägg till.

Jag tror att det är viktigt att vi försöker se till att metoderna på HVB-hemmen är vetenskapligt baserade så långt det går. Jag kan ta ett exempel på något som förekommer en del: teckenekonomi, som jag var inne på tidigare. Där belönas barnen på olika sätt för att de sköter sig. Då blir det någon form av bestraffning, inte minst i form av uteblivna förmåner, om man inte sköter sig.

Det som framför allt är problemet med den metoden är att metoden inte är prövad på HVB-hem, det vill säga man har inte forskat kring hur detta faller ut på HVB-hem, men ändå använder man det. Det som särskilt är ett frågetecken gäller barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Det kan handla om adhd, Asperger, Tourette och borderline –

det finns flera olika diagnoser som man använder detta på. Har man Tourette säger man fula ord utan att kunna hjälpa det, utan att kunna hindra sig själv. Man säger fula ord i situationer där det inte är accepterat.

Om man då har ett sådant belöningssystem att barnen ska använda ett vårdat språk innebär det dubbelbestraffning för dem som har Tourette. Det har också barn som har Tourette vittnat om. Det är väldigt plågsamt för dem. De fråntas ju alla sina belöningspoäng eftersom de ofta säger de här orden. Det är en del av deras sjukdom, en del av deras diagnos. Då är det olämpligt att använda den här metoden med de barnen. Det måste finnas mycket bättre hjälpmetoder.

Ett annat problem är att man slussas runt mellan olika vårdinsatser utan kontinuitet. Det är något som jag hoppas att regeringen tar tag i. Det måste bli kontinuitet för de här barnen.

Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Herr talman! Då får jag tillfälle att berätta något om den siffra som Hillevi Larsson använder, att en tredjedel av hemmen hade fått någon form av anmärkning – det kunde handla om att någon dokumentation fattades. Men det var 16 procent av de tillsynade HVB-hemmen som fick någon typ av beslut där de också skulle vidta åtgärder. 16 procent är alltså den siffra som är relevant att använda när det handlar om att hemmen har missförhållanden som de behöver rätta till.

Det var lite fler av de kommunala boendena som fick anmärkningar än av de enskilda boendena. Det säger att det är jätteviktigt att kommunerna följer upp sin verksamhet, inte bara det man har lagt ut på annan utförare utan också den egna verksamheten – det var faktiskt fler där som misskötte sig. Det är inte så att man kan släppa taget när man har placerat ett barn, utan man har fortsatt uppföljningsansvar.

Återigen: Med den egna socialsekreteraren tror jag att en del av detta rättas till. Då kommer barnens synpunkter fram. Sedan är det viktigt att de utvecklingsledare som finns ute i länen får stödja kommunerna så att de använder sig av evidensbaserade metoder. Då måste kommunerna också tillse att de barn som de placerar får del av vård och behandling, ett omhändertagande och en omsorg, som kan fylla kravet på att det ska vara god kvalitet.

Återigen: Allt måste göras för att de här barnen ska ha bra uppväxtvillkor trots att de har haft tuffa omständigheter från början. Då gäller det också att tillse att de får en god hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård, och en fullföljd skolgång. Det är viktiga saker. Där har vi också lagt in förbättringar och uttryckligen sagt till socialnämnderna att det är deras uppgift att kontrollera tillgången till hälso- och sjukvård och tillgången till en skolgång som kan fullföljas. Det är prioriterat. Vi vet att det är en oerhört stark skyddsfaktor för de här barnen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 24 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Monica Green har frågat jämställdhets- och biträdande utbildningsministern vad ministern avser att göra för att motverka den segregation som vårdnadsbidraget bidrar till samt vad ministern avser att göra åt det faktum att vårdnadsbidraget motverkar arbetslinjen. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det kommunala vårdnadsbidraget är en reform med ett tydligt barn- och valfrihetsperspektiv. Syftet är att erbjuda barnfamiljerna fler möjligheter att kombinera arbete och familjeliv. Föräldrarna är de som har huvudansvaret för barnets välbefinnande och som ska se till barnets bästa.

Barn är olika och har olika behov. Det är föräldrarna som utifrån familjens livssituation och barnets behov har de bästa förutsättningarna att fatta beslut som är till barnets bästa. Det gäller i de allra flesta fall, oavsett om föräldrarna kommer från Sverige eller något annat land. Utrymmet för flexibilitet och valfrihet bör också vara detsamma för alla familjer, oavsett nationalitet och bakgrund.

Vårdnadsbidraget är inte avsett att vara en ersättning som täcker inkomstbortfall vid förvärvsarbete. Vårdnadsbidraget handlar precis som föräldraförsäkringen om att möjliggöra föräldraledighet när barnet är litet. Det motsäger inte ett aktivt deltagande på arbetsmarknaden. Vårdnadsbidraget är utformat så att det går att kombinera med arbete i valfri utsträckning och är inte behäftat med krav på en reducering av arbetstiden.

Vårdnadsbidragets huvudsyfte är familjepolitiskt. Motivet med reformen är inte arbetsmarknadspolitiskt, men det är viktigt att påpeka att vårdnadsbidraget går att kombinera med arbete.

Vårdnadsbidraget har en konstruktion som innebär att det inte kan utges om en rad andra ersättningar, som föräldrapenning, arbetslöshetsersättning, aktivitetsstöd, sjukersättning eller etableringsersättning, lämnas till någon i hushållet. Det innebär att vårdnadsbidraget vanligtvis inte utges till de hushåll som står längst från arbetsmarknaden.

Statistiken visar att det totalt utges vårdnadsbidrag för 2,5 procent av barnen i åldern 1–3 år. För barnen i de kommuner som har infört vårdnadsbidrag är andelen 4,7 procent. Sammanlagt innebär det ca 8 500 barn för år 2011.

Möjligheten till arbete och egen försörjning är en nyckelfaktor i integrationsarbetet. Regeringens mest prioriterade fråga är att sätta fokus på jobben och minska utanförskapet. Min bedömning är att arbetslinjen och regeringens åtgärder på det integrations- och arbetsmarknadspolitiska området kommer att bidra till ökad integration för såväl barn som föräldrar med utländsk bakgrund. Människors möjlighet till god välfärd och integration i det svenska samhället bygger på förutsättningen att de kan försörja sig själva.

Både kvinnor och män ska kunna kombinera familjeliv med arbetsliv. Regeringen vill förbättra förutsättningarna för ett aktivt och jämlikt ansvar för föräldraskapet utan att för den skull ta ifrån familjerna deras självbestämmande. Som jag tidigare nämnt är vårdnadsbidraget en del i

*Svar på
interpellationer*

den familjepolitiska reform som Alliansen genomfört. En annan del är jämställdhetsbonusen. Den ökar föräldrarnas ekonomiska möjligheter att fördela föräldraledigheten mer jämlikt och förbättrar därmed förutsättningarna för en jämställd och stark relation mellan föräldrarna. Den stärker också motiven för kvinnor att bibehålla sin förankring i yrkeslivet och motverkar omotiverade löneskillnader.

Anf. 25 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Det stämmer att jag har ställt en interpellation till jämställdhetsministern angående vårdnadsbidraget eftersom det är så tydligt att vårdnadsbidraget ökar klyftorna mellan män och kvinnor men också motverkar integrationen i samhället. Jag hade i och för sig kunnat ställa interpellationen även till integrationsministern, och det är möjligt att jag gör det som en uppföljning. Men nu vill jag tala om jämställdheten. Då är arbetet så fördelat att Hägglund tar den debatten, vilket förvånar mig, men jag finner mig i det. Regeringen är också kollektivt ansvarig för det som man har bestämt.

Massarbetslösheten ökar i Sverige i takt med att vi har den borgerliga regeringen. Klyftorna ökar och utanförskapet ökar. Vi ser även att klyftorna ökar mellan rika och fattiga, mellan sjuka och friska och mellan män och kvinnor.

Tyvärr har den borgerliga regeringen infört vårdnadsbidraget, som ännu mer ökar de skillnader som finns i samhället. Det har visat sig, vilket jag skriver i min interpellation, att 90 procent av dem som tar ut det kommunala vårdnadsbidraget på 3 000 kronor i månaden är kvinnor. Av dessa kvinnor är i vissa kommuner över hälften invandrarkvinnor. Detta bevisar att vårdnadsbidraget ökar skillnaderna ytterligare mellan män och kvinnor.

Regeringen påstår att man har en jobblinje. Men det hjälper inte att säga att man har en jobblinje när man sedan motverkar jobblinjen både genom vårdnadsbidraget och på annat sätt, nämligen genom att det inte finns några jobb. Det finns även andra exempel på att regeringen motverkar jobblinjen. Men vårdnadsbidraget motverkar i alla fall jobblinjen.

Barn som är födda i familjer där en av föräldrarna eller båda kommer från ett annat land kanske har ett ännu större behov av att tidigt komma till förskolan för att få sin pedagogiska träning, träffa kompisar och få träning i det svenska språket. Vi vet nämligen hur viktigt det är med det svenska språket för att komma in i samhället på ett bra sätt. Det gäller även kvinnorna, alltså mammorna som är hemma. De skulle också behöva ta sig in i det svenska samhället och delta i föreningslivet för att träna språket. De borde söka jobb, gå i skolan, lära sig det svenska språket och så vidare. Både för barnen och för de kvinnor som nu har "valt" att vara hemma blir detta ett hinder att ta sig in i samhället. Alltså hindrar det integrationen.

Jag skulle vilja veta vad regeringen tänker göra för att motverka det faktum att vårdnadsbidraget ökar skillnaderna. Ni har valt att ha vårdnadsbidraget. Men ni skulle kanske på något annat sätt kompensera så att ni ser till att invandrarkvinnorna kommer ut i samhället tidigare, så att de inte, som i dag, fastnar i hemmet för länge.

Herr talman! I Norge införde man vårdnadsbidrag. Det visade sig att det var 95 procent kvinnor som fick vårdnadsbidraget och att det var framför allt kvinnor med invandrarbakgrund som fick det. Det var kvinnor som redan från början hade en svag ställning på arbetsmarknaden som fick en ännu svagare ställning och som hade ännu svårare att sedan komma tillbaka till arbetslivet efter att de hade fått vårdnadsbidrag. Det gjorde att man i Norge omvärderade sin syn på detta, från en positiv syn till en negativ syn.

Jag tycker att vi i Sverige kunde ha lärt av det norska exemplet. Vi hade inte behövt införa detta från början när vi såg de negativa konsekvenserna. Men nu har vi ändå detta, och vi kan se samma utveckling här som i Norge. Det är kvinnor som redan har en svag ställning på arbetsmarknaden och framför allt kvinnor med utländsk bakgrund som får vårdnadsbidrag. Detta är inte bra vare sig för jämställdheten eller för integrationen. Det strider också mot arbetslinjen. Har man en arbetslinje bör man vara konsekvent. Detta leder till att kvinnorna tappar fotfästet på arbetsmarknaden än mer.

När man tittar på frågan ur ett barnperspektiv är det också olyckligt, tycker jag, eftersom det innebär att barn som skulle ha kunnat gå i förskolan inte gör det. Vårdnadsbidraget gäller för barn upp till tre år, och man är ganska stor när man är tre år. Många barn börjar i dag i förskolan i ettårsåldern. De får ett försprång framför de barn som kommer i treårsåldern. Med tanke på att det finns en övervikt av personer med utländsk bakgrund som tar ut vårdnadsbidraget innebär detta också ett problem för barnens språkutveckling. Dessa barn hade haft en chans att få en bättre förberedelse inför skolan. Vi kan också se att skolresultaten sjunker här i Sverige, inte minst i utsatta stadsdelar runt om, inte minst i storstäderna.

Jag tycker att man för barnens skull skulle ta bort vårdnadsbidraget. Det skulle kunna leda till att något fler barn kom till förskolan. Björklund har talat mycket om det pedagogiska innehållet i förskolan. Förskolan är inte i första hand barnpassning, utan det finns ett pedagogiskt innehåll för barnens utveckling och för språket och som en förberedelse inför skolan. Där skulle man kunna göra en god insats och faktiskt försöka rätta till de olika villkor som finns för barn på grund av olika uppväxtvillkor. Vårdnadsbidraget motverkar detta.

Jag skulle ändå önska att man omvärderar detta vårdnadsbidrag utifrån de konsekvenser som det har fått. Man kan också se att det inte är vem som helst som kan plocka ut detta vårdnadsbidrag. Familjen får inte uppbära någon form av ekonomisk ersättning. Då blir det lite skevt. Då inkluderas inte de familjer som har någon form av ersättning. På papperet kan man dessutom se att män skulle kunna ta ut det. Men det är mycket få män som gör det. Det blir i praktiken en kvinnofälla.

Det är också så att ensamstående föräldrar inte kan ta ut detta vårdnadsbidrag. Därmed blir det också en orättvisa mellan olika familjer. Det blir också en förstärkning av den traditionella familjebilden, där mannen försörjer familjen och mamman går hemma och tar hand om barnen. Det riskerar att leda till att kvinnor blir ännu mer beroende av mäns inkomster än de i dag är. Vårdnadsbidraget medverkar inte till jämställdhet och integration och bör därför avskaffas.

Anf. 27 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag tror att vi alla kan vara överens om en sak – det är viktigt att försöka hitta en plattform för det fortsatta samtalet – och det är att vi inte alls ser på samma sätt på denna fråga.

Monica Green och Hillevi Larsson har uppfattningen att man från det offentliga bättre kan avgöra hur tillvaron för enskilda familjer ska ordnas. Här får vi höra i debatten att barn till vissa föräldrar har ett större behov än andra av att gå i förskolan och att det därför med olika medel ska säkerställas att de gör det. Min uppfattning är en annan, nämligen att det är föräldrarna som känner sina barn bäst. Barn är olika, precis som vi vuxna är det, och därför måste det finnas utrymme för olika former av omsorg om barnen när de är små.

Om vi när det gäller mycket av det som har sagts nu skulle ta och leka lite med resonemanget och i stället för att tala om vårdnadsbidrag tala om föräldraförsäkringen, är det så att väldigt mycket av de invändningar ni kommer med också går att tillämpa på föräldraförsäkringen, alltså att den förhindrar människor att vara på sina arbetsplatser eftersom de är hemma hos sina barn. Det leder till att barnen inte får finnas i den större gruppen utan "tvingas" att vara hemma hos sina föräldrar. Det gäller också föräldraförsäkringen.

På något sätt är det för er socialdemokrater så – och jag håller med om den delen – att föräldraförsäkringen är ett väldigt viktigt instrument för föräldrar och barn att under den första tiden knyta an till varandra och lägga grunden för barnets första tid i ett mindre sammanhang. Det har ett värde för föräldrarna, och det har självklart ett betydande värde för barnen. Sedan går ni dock till att det här är fantastiskt bra – till en väldigt tydlig gräns – och att det därefter är fullständigt oacceptabelt. Efter det är det så att föräldrarna blir imbecilla eller korkade och inte fattar sitt eget bästa. Det är dåligt för barnen och så vidare om det skulle vara så att föräldrarna utifrån kunskapen om det enskilda barnet bestämmer att man ska vara hemma en liten tid till.

Det är för mig otroligt svårbegripligt att ni ser det på det sättet. Vi utgår från att varje person, också ett barn, är en enskild person som är annorlunda än andra och måste få förutsättningar att tas om hand på det sätt som passar bäst. Om man inte tycker så utan tycker att alla är precis lika och stöpta i samma form är er politik helt logisk, men har man uppfattningen att de är enskilda personer med olika behov och olika önskemål måste man också ställa sig frågan: Vem vet bäst? Då kan man säga att vi som politiker vet bäst; så här ska det tas om hand, och det ska vara lika för alla.

Om man råkar vara av den uppfattning jag har, nämligen att föräldrarna är de som vet sina barns bästa, arbetar man i stället för att lägga mer makt hos föräldrarna. Då är vårdnadsbidraget en liten pusselbit som tillsammans med andra åtgärder gör att föräldrarna får något större makt än de annars skulle ha att bestämma det som är bäst för dem och deras barn. Där går den verkliga skiljelinjen i politiken när det gäller detta.

Anf. 28 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag förstår att Göran Hägglund försöker appellera till en viss liten väljargrupp – den han har kvar – och att det är dem han nu

försöker vädja till, men jag tror faktiskt inte att Göran Hägglund innerst inne tror på det han själv säger nu.

Om vi ser på vad vårdnadsbidraget innebär, alltså att det är i de socialt utsatta stadsdelarna man till största del tar ut det här, menar alltså Göran Hägglund att det är de föräldrarna som på något sätt väljer rätt. Det är i stadsdelarna med mycket hög arbetslöshet man väljer de 3 000 kronorna i månaden. Sedan jämför Göran Hägglund det med föräldraförsäkringen. Har Göran Hägglund någonsin hört talas om inkomstbortfallsprincipen? Föräldraförsäkringen är faktiskt en helt annan grej än de här 3 000 kronorna i månaden.

Jag håller med om att barn är olika; barn är absolut olika, och de ska växa upp på sina villkor och så vidare. Men det visar sig att det är de socialt utsatta familjerna med hög arbetslöshet som ”väljer” vårdnadsbidraget. Jag visar att det är citationstecken, för jag tror inte att de innerst inne har valt det. De vill ingenting hellre än att gå ut på arbetsmarknaden, utbilda sig och få ett jobb. Med den här borgerliga regeringen har vi dock en massarbetslöshet – som ökar och inte minskar, vilket ni gick till val på. Ni påstår att ni har en jobblinje, men det har ni inte.

Vi får nog sätta det i ett lite större sammanhang än så här, Göran Hägglund. Vi vet att skolresultaten sjunker i takt med att vi har en borgerlig regering. De sjönk tidigare också. Vi försökte göra någonting åt det. Vi försökte ge lugn och ro åt skolan och utjämna skillnaderna, men ni sätter ju en ära i att inte lägga er i någonting. Ni påstår i alla fall det. Därför ökar ju klyftorna. Ni sänker skatterna för dem som har det bäst och ger vårdnadsbidrag på 3 000 kronor till dem som har det sämst. Klyftorna ökar ännu mer.

Skolresultaten sjunker. Forskare visar att barn som tidigt kommer in i ett socialt sammanhang, får träffa kompisar och tränar svenska språket gör bättre ifrån sig i skolan. Det är lättare när man är van vid att ingå i en grupp, och det är då lättare att ta till sig skolan. Därför är det faktiskt bra för barn att vara i förskolan. De allra flesta föräldrar tycker också det, och jag tror faktiskt att de här föräldrarna egentligen hade velat ha sina barn i förskolan men inte ser någon annan utväg. De väljer i stället 3 000 kronor i månaden, för det är alltid något. De har inte fått chansen i det borgerliga samhälle vi har i dag.

Förutom att det är de socialt utsatta familjerna som väljer det här ökar dessutom skillnaderna mellan män och kvinnor. Göran Hägglund sade att vi hyllar föräldraförsäkringen. Det gör vi på det sättet att det är en inkomstbortfallsprincip, men det är inte tillräckligt bra eftersom det inte är tillräckligt många pappor som tar ut föräldraledighet. Jag vill ha en delad föräldraledighet. Jag vill att mammor och pappor tar ett delat ansvar för barnens uppväxt, för hemarbetet och för att bry sig om hur barnet ska ha det i framtiden.

Så är det inte i dag. Vi har inget jämställt samhälle.

Anf. 29 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är inget tvång att sätta barn i förskolan; det väljer föräldrarna helt fritt. Vi har tidigare haft en hemmafrumodell i Sverige där normen har varit att pappan jobbar och mamman är hemma med barnen. Fortfarande är det möjligt att vara hemma, så det är ingenting vi förbjuder.

Ska man däremot använda skattemedel till att uppmuntra människor som annars inte hade varit hemma att vara hemma mer blir man som politiker ansvarig för att se konsekvenserna av att man faktiskt styr människors beteende i en viss riktning. Vi kan se att det blir en kvinnofälla, och vi kan se att det drabbar framför allt kvinnor med utländsk bakgrund som har en svag ställning på arbetsmarknaden. Vi kan se att barn också riskerar att drabbas, inte minst barn som behöver hjälp med språkutvecklingen inför skolstarten.

När det gäller föräldraförsäkringen frågar jag mig varför vårdnadsbidraget är nödvändigt, just eftersom vi har en så lång och bra föräldraförsäkring. Det finns ju redan möjlighet för föräldrarna att vara hemma länge. I ett internationellt perspektiv är det en lång föräldraledighet vi har, och det är en bra ekonomisk ersättning. Det finns alltså mycket goda möjligheter.

Samtidigt ser vi ett problem med föräldraförsäkringen: Uttaget är inte tillräckligt jämförbart. Det har fått konsekvenser. Man kan se att det är när människor skaffar barn som kvinnors löneutveckling kommer efter; innan dess ligger männen och kvinnorna ungefär lika. I dag är det så att en kvinna tjänar i genomsnitt 3,6 miljoner kronor mindre än en man under sin livstid, inräknat pension. Vårdnadsbidraget är inte ens pensionsgrundande.

Jag frågar därför: Vill vi att klyftan mellan mäns och kvinnors inkomster ska växa eller minska? Vill vi att den ska minska kan vi inte ha vårdnadsbidrag.

Anf. 30 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Monica Green säger: Göran Hägglund försöker appellera till en liten väljargrupp. Det är nog så att folk är klokare än så. Det är inte ett dugg konstigt att väldigt många småbarnsföräldrar föredrar förskolan. Jag tycker förstås att det är helt okej och att vi ska möta de önskemål som finns.

Det är dock också så att människor som själva väljer förskolan inte är så inskränkta att de säger att alla ska välja på precis det sätt de gör i deras familj.

Vi vill möjliggöra för människor att välja annorlunda. Opinionsmätning efter opinionsmätning visar – det här är inte det mest centrala – att ungefär 80 procent av svenska folket svarar, nästan hur man än ställer frågan, att de vill ha valfrihet. Det ska finnas möjlighet att välja annat än förskola, och man ska ha ett ekonomiskt stöd för det.

Monica Green säger att jag skulle anse att de föräldrar väljer rätt som väljer vårdnadsbidrag. Jag har den uppfattningen att om man skapar en valmöjlighet ligger makten hos föräldrarna. De som har gjort ett övervägt val och landat på att deras barn mår bäst av att finnas i förskola, som kanske ligger om hörnet eller längre bort för den delen, har gjort ett medvetet val och naturligtvis gjort det utifrån vad de tycker är bäst för dem själva och för barnet. Jag respekterar människors val, och jag respekterar också de val som görs av föräldrar som inte väljer förskolan. Där skiljer vi oss åt.

Hillevi Larsson är på generöst humör och meddelar att hon inte avser att förbjuda föräldrar att vara hemma. De ska naturligtvis inte ha några pengar, men det aviseras i alla fall inte något förbud mot att vara hemma.

Det är självklart. Jag tycker att det är rimligt – när vi på ett bra sätt med våra skatter avsätter ganska mycket pengar för föräldraförsäkringen, där vi betalar en avgift som enskilda, och för att ha en förskola av god kvalitet – att föräldrar får välja annorlunda. För min del handlar det inte om ifall det är 92 procent, 7 procent eller 1 procent. Jag tycker att valfriheten har ett värde i sig. Föräldrar ska utifrån den egna familjesituationen och de egna barnens behov kunna träffa de val som är bäst för dem själva. Det är det som är det centrala.

När man säger att människor får välja själva kommer människor att göra på lite olika sätt. Ibland kommer de att göra på ett sätt där vi skulle tycka att de skulle göra på ett annat sätt. Men grejen är att människor ska ha makten över sina egna liv och kunna bestämma själva.

Återigen handlar det om huruvida vi tilltror människor förmåga att fatta beslut om sina egna liv eller om vi tror att vi i den här kammaren är bättre skickade att avgöra å deras vägnar. Jag tror på föräldrarna; jag tror på människor i det här landet.

Anf. 31 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Det blir lite märkligt. Jag hade ställt interpellationen till jämställdhetsministern. Jag ville veta hur regeringen ska göra för att öka jämställdheten, trots att vi har vårdnadsbidraget som motverkar jämställdheten. Då ställer jag frågan till Göran Hägglund: Vill Göran Hägglund över huvud taget ha ett jämställt samhälle? Det kan vara intressant att veta.

De så kallade reformer som Göran Hägglund inför motverkar jämställdheten. Det är möjligt att Göran Hägglund inte vill ha ett jämställt samhälle. Om han vill ha ett jämställt samhälle måste han som politiker våga dra upp riktlinjerna för att försöka motverka skillnader mellan män och kvinnor. Kvinnor tjänar mindre, kvinnor tar ett större ansvar i hemmet och så vidare. Om man vill ha ett jämställt samhälle måste man vidta åtgärder för det. Det går inte att lägga händerna på ryggen och säga: Alla ska bestämma själva – valfrihet, valfrihet, valfrihet. Man måste våga bryta det ojämsställda samhälle vi har i dag.

Jag tror på ett jämställt samhälle därför att det är bra för barnen. Det är bra för barnen om mamman och pappan, eller vilka föräldrarna nu är, båda föräldrarna, tar ett lika stort ansvar i hemmet. Det är då som både män och kvinnor kan ta vilka jobb de vill längre fram när de har skaffat sig utbildning. Vi ska hjälpa tjejer tidigt så att de väljer tekniska utbildningar och så vidare.

Jag vill fortfarande veta vad Göran Hägglund tycker om jämställdheten. Nu vurmar han för valfrihet och valfrihet. Men om vi ser att vårdnadsbidraget motverkar både integrationen och jämställdheten i samhället kanske man ska göra någonting åt det. Jag har inte fått något svar där.

Anf. 32 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Vill vi ha ett jämställt samhälle? Ja, självklart. Vi vill att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter att välja hur de vill forma sitt eget liv. Det handlar förstås om att under uppväxten, när man är mindre, kunna välja olika vägar, att inte gå på gamla föreställningar om vad som till exempel är rätt utbildningsväg eller rätt

yrkesval. Här ska killar och tjejer ha precis samma möjligheter att välja det som de känner för och som de vill.

Det handlar om yrkeslivet, självklart. Där är det inte vi politiker som bestämmer om lönevillkoren, utan det har vi lämnat över till arbetsmarknadens parter att hantera. Där är det självklart att för lika utfört arbete ska det vara lika betalt. Jag tror att vi behöver uppvärdera yrken som av tradition i större utsträckning har befolkats av kvinnor än av män, till exempel inom vård och omsorg. Där har vi inte makten att bestämma, men jag tror att vi långsiktigt måste arbeta för att få upp lönerna. Det är orimligt att vi värderar till exempel skötseln av maskiner mycket högre än vad vi värderar skötseln eller omvårdnaden av människor och så vidare.

Jag vill ha ett samhälle där kvinnor och män tar ett lika stort ansvar i sina respektive liv för hem, familj, barn och så vidare. Sedan kommer vi till den springande punkten: Vem bestämmer? Ska vi lagstifta om olika delar, eller ska vi tilltro människor förmågan och ge dem möjligheten att avgöra själva? Då kan man bestämma åt människor eller låta människor bestämma. Målet är detsamma. Jag väljer att tro att människor har, var och en, förmåga att fatta förnuftiga beslut, kvinnor och män.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2012/13:376 om situationen i Nordkorea

Anf. 33 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Markus Wiechel har frågat mig om jag avser att verka för att Sverige ska fortsätta bidra till Nordkoreas militära upprustning genom att fortsätta ge bistånd till landet. Vidare ställs frågan om vad jag ska göra för att säkerställa att svenskt bistånd används som det ska och vad regeringen hittills har gjort för att säkerställa att biståndet inte används i fel syften.

Låt mig börja med att klargöra att det övergripande målet för Sveriges humanitära bistånd är att rädda liv, lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet. Utgångspunkten för humanitärt bistånd är att varje stat har förstahandsansvaret att möta de humanitära behov som uppstår inom det egna landets gränser. I de fall staten eller andra institutioner i det utsatta landet inte vill eller kan leva upp till detta ansvar har utomstående organisationer och stater ett ansvar att lämna stöd till insatser för att möta dessa behov. Detta är i enlighet med etablerad praxis inom det internationella humanitära biståndet, det så kallade humanitära imperativet. Vidare vägleds det humanitära biståndet av de humanitära principerna om humanitet, opartiskhet, neutralitet och oberoende.

Dessa utgångspunkter och målsättningar gäller allt humanitärt bistånd som finansieras av Sverige, inklusive humanitära insatser till nödställda i en diktatur som Nordkorea.

Regeringen ser mycket allvarligt på den svåra humanitära situation som råder i Nordkorea. Sedan svältkatastrofen i mitten av 1990-talet har Sverige bidragit till humanitära biståndsinsatser i Nordkorea. Tyvärr är fortfarande en stor grupp människor svårt utsatta och i behov av vårt stöd.

Sveriges humanitära bistånd i Nordkorea syftar till att hjälpa en nödlidande befolkning och är strikt behovsbaserat. I dag uppgår det svenska humanitära biståndet till omkring 40 miljoner kronor per år och kanaliseras via FN, Rödakorsfederationen och internationella enskilda organisationer.

Regeringen säkerställer genom Sida, som ansvarig myndighet för genomförandet av de humanitära biståndsinsatserna i Nordkorea, att biståndet följer de humanitära principerna och inte används i fel syften. Regeringen följer även via Sveriges ambassad i Pyongyang den humanitära situationen i Nordkorea.

Det internationella samfundets möjligheter att bistå den nordkoreanska befolkningen humanitärt begränsas starkt av det hårda och strikt kontrollerade politiska system som råder i landet. Hjälporganisationerna arbetar i en svår miljö som ställer stora krav på mycket noggrann kontroll av genomförande och leverans av humanitärt stöd. De humanitära organisationerna arbetar med lokala myndigheter i genomförandet av projekt just för att se till att projekten verkligen genomförs korrekt och att de når de människor som är i störst behov av stöd. Det finns även en kontinuerlig samordning av FN-organisationernas verksamhet så att de kan ge humanitärt stöd på mest effektiva sätt. Vidare finns det strikta krav på rapportering och återkoppling till givare och moderorganisationer efter genomförda projekt. Kontroll och uppföljning sker även genom regelbundna fältbesök.

Sverige, liksom övriga biståndsgivare, FN och andra tongivande humanitära aktörer, verkar aktivt för att säkerställa att de humanitära principerna följs även i Nordkorea. Detta görs såväl genom agerande lokalt i landet som genom uppmaningar till Nordkorea genom till exempel FN-resolutioner. Sverige och EU tog i år initiativet till en resolution om situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea som enhälligt antogs av FN:s råd för mänskliga rättigheter den 21 mars. Resolutionen uppmanar Nordkoreas regering att bland annat säkerställa obehindrat tillträde för det humanitära biståndet och att hjälpinsatserna kan genomföras i enlighet med de humanitära principerna.

Jag och regeringen kommer fortsatt att verka för att de svenska humanitära biståndsinsatserna i Nordkorea går till den nödställda befolkningen. Sverige kommer även fortsättningsvis att aktivt verka för att utöva påtryckning på Nordkorea att göra mer för att möta de humanitära behoven inom det egna landet och skapa en bättre tillvaro för många svårt utsatta och lidande människor.

Anf. 34 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr talman! Jag tackar biståndsministern för svaret och poängterar att hon och jag är helt överens. Det övergripande målet för Sveriges humanitära bistånd bör vara att lindra nöd och upprätthålla mänsklig värdighet och inte minst rädda liv.

Givetvis ska varje land ha det största ansvaret att möta de humanitära behov som finns i det egna landet, men man får vara försiktig med att dra det för långt. Med en sådan utgångspunkt kan man nästan tolka det som att man inte ska ge bistånd till behövande länder, och det är ingen väg som jag vill gå. Annars kan man tolka det som att man ska ge väldigt

stora summor pengar till olika länder utan att följa upp eller ställa krav på vart pengarna eller biståndet går.

Länder som hjälper till med exempelvis humanitärt bistånd bör givetvis ställa krav på mottagarlandet. Att enbart skicka bistånd utan att se vad som händer med det kan helt enkelt vara kontraproduktivt för syftet med biståndet. Frågar du mig ska syftet givetvis vara att hjälpa så många människor i nöd som möjligt.

Nordkorea är världens mest slutna land. Det är en stenhård diktatur där man egentligen inte har särskilt mycket insyn i vad som händer. Trots svält och lidande bland den fattiga befolkningen satsar kommunistdiktaturen enorma summor pengar på en militär upprustning. Sverige är en av de mest generösa biståndsgivarna till Nordkorea, och jag skulle säkerligen kunna vara stolt över det om jag nu visste vart biståndet gick och hur det användes.

Herr talman! Det jag funderar över när jag står här är egentligen om inte biståndsministern ser att det kan finnas en möjlighet att det slutna Nordkorea kan förändras om länderna runt omkring ställer hårdare krav. Biståndsministern är tydlig i sitt svar med att hon önskar möta de humanitära behov som finns i Nordkorea, och det vill jag också. Hur det ska göras verkar det däremot vara tyst om.

Anf. 35 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för ett väl avvägt svar.

För ett stort antal år sedan, 1980 tror jag att det var, befann jag mig i ett politiskt väldigt isolerat land tillsammans med dåvarande statsministern Thorbjörn Fälldin på en journalistresa. Vi färdades till Cabora Bassa i Moçambique och hamnade även i Bejra. Det var den kanske mest skakande upplevelse som jag har varit med om, för där såg jag inte bara hundratals utan tusentals barn med uppsvällda magar som led fruktansvärt av hunger. Vi färdades dit i stora, ryskbyggda helikoptrar. Men vi såg på plats också någonting annat, nämligen rispåsar med denna text: This is a gift from US people – detta är en gåva från det amerikanska folket.

Det här, herr talman, illustrerar väl vikten av att vi har ett humanitärt bistånd som inte förblandas med vilken regim det går till, ett bistånd som vi just har till Nordkorea, detta enormt isolerade land där man inte ens kan ge bistånd till den politiska oppositionen, för den är så förtryckt att den inte finns över huvud taget. Det kan vi göra när det gäller Vitryssland till exempel, för där är inte förtrycket så stort. Det är en väldigt viktig sak att vi kan fortsätta att stödja den politiska oppositionen i till exempel Vitryssland. Det skulle vara glädjande om vi också kunde göra det i Nordkorea, men det går inte. Där får vi inrikta oss på att ge hjälp via FN, Rödakorsfederationen och andra internationella organisationer.

Herr talman! En del frågeställningar är väldigt avslöjande, och det är Markus Wiechels frågeställning, nämligen om Sverige ska fortsätta att bidra till Nordkoreas militära upprustning. Det vore helt absurt att Sverige genom att ge pengar som går in i Nordkoreas eller andra staters budgetar skulle bidra till militär verksamhet. Det är väldigt viktigt att vi ser till att skilja på regimerna och att biståndet går till förtryckta, hungerande och lidande människor.

Vi vet just från Nordkorea, inte minst tack vare ledamoten Kent Härstedts upprepade besök i landet, att det finns ett behov av relationer och kontakter med demokratiska länder. Det är då förre statsministern Göran Persson var ordförande i EU besökte han också Nordkorea. Det var väldigt viktigt också i det avseendet att vi hade några kontakter över huvud taget, för det ger möjlighet att implementera andra tankegångar än de som man har nu.

Men frågan om vi ska fortsätta att ge bidrag till Nordkoreas militära upprustning finner jag tyvärr symtomatisk för en syn som frodas inom ett visst parti i det här landet och som inte har något som helst stöd, vare sig i verkligheten eller i svenska folkets sinne.

Anf. 36 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Herr talman! Tack till båda riksdagsledamöterna och tack också för interpellationen som gör att vi får anledning att fundera över vad Sverige har för ansvar!

Vi har en väldigt generös och ambitiös biståndsbudget som går till långsiktigt utvecklingssamarbete, där vi i viss grad också jobbar väldigt nära med ländernas regeringar, deras egna program för att ta människor ur fattigdom och driva på för utveckling. Det är utvecklingsbistånd.

Det vi i dag diskuterar är Sveriges humanitära bistånd och också det humanitära imperativet, det vill säga vilket ansvar vi faktiskt har. När vi ser att människor lider och inte kan få stöd av sin egen stat har vi också ett ansvar, och Sverige har kanske mest av de flesta länder i världen tagit detta ansvar på allvar. Vi har en stor finansiering av det humanitära systemet, men vi lägger också ned oändligt mycket tid på att inte minst inom FN jobba på plats för att se till att biståndet fungerar och att det har fortsatt legitimitet.

När pengarna fram? Jobbar vi tillräckligt effektivt? Kan vi göra mer för dessa dubbelt utsatta människor? Dels lever de under förhållanden där de inte har någon chans att komma till egen rätt, dels förhindras de ibland av en diktatur att organisera sig själva för att få utveckling i landet. Därför är jag tacksam för den uppmaning som nu kommer från Gunnar Andrén att vi inte kan lämna människor åt sitt öde genom att bara hjälpa med humanitärt bistånd.

Kan vi någonstans knacka på dörren? Kan vi våga ha något engagemang med de människor som lever inne i det här slutna systemet? Kan det vara så att det med det humanitära engagemanget också kommer en möjlighet för oss att spela en särskild roll? Genom att våga sträcka ut en hand, att resa, att vara närvarande och att ha en ambassad visar vi att människor i det här landet bryr sig om Nordkorea och Nordkoreas utveckling och också kräver av grannländerna att de ska ta sitt ansvar.

Det är nu ett väldigt skört läge i och omkring Nordkorea givet vad de har gjort. Tonläget har nu tonats ned en aning, och vi ser också att grannländerna har reagerat. Men det handlar inte bara om den svältande befolkningen i Nordkorea, utan det handlar också om internationell fred och säkerhet. Där har vi, som sagt, också diskuterat mänskliga rättigheter. Det handlar om att kräva att Nordkorea fullgör sina skyldigheter enligt internationella normer oavsett om det handlar om kärnvapen eller att ge människorna i landet mänskliga rättigheter. Det är det som det handlar om.

Under tiden som vi upprätthåller det humanitära imperativet och tar vårt ansvar är det viktigt att vi försöker följa pengarna i denna mycket svåra situation. Ibland kan det vara så att humanitärt bistånd kommer på villovägar på grund av att regimen inte skyr några som helst medel och till exempel tar rissäckar och delar ut dem till partilojala. Eftersom vi nu har ett system även i Nordkorea, inom ramen inte minst för ett FN-samarbete men också med på marken aktiva organisationer, kan vi nu försöka distribuera våra skattepengar på ett sådant sätt att de kommer denna ytterst nödlidande befolkning till del. Den humanitära situationen i Nordkorea är alarmerande, och det är bra att vi diskuterar den här i kammaren i dag.

Anf. 37 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag vill tacka Gunnar Andrén och bistandsministern för båda inläggen. För Gunnar Andrén vill jag poängtera – så att det inte finns några frågetecken kring det – att jag är en stor vän av humanitärt bistånd.

Jag minns att jag för några år sedan såg bilder tagna av en amerikansk turist i Nordkorea. Bilderna föreställde amerikanskt ris som skänkts som bistånd till landet. Trots att det var menat att ges till svältande fattiga i Nordkorea sålde regimen riset till den fattiga befolkningen. Regimen tjänade alltså pengar på bistånd som skulle ha gått till dem som hade det svårt.

Jag har en god vän i Sydkorea som jag tog kontakt med efter de senaste provokationerna från Nordkorea. Jag pratade med honom om hur det kommer sig att de provocerar så mycket, och då sade han att de gör det varje år. I år har det varit lite mer än vanligt, men min vän är inte rädd för krig, då han vet att de gör så här för att få bistånd. De vill ha mer pengar. De vill ha mer mat. Det här är alltså ett sätt för dem att pressa omvärlden så att de får mer bistånd.

Det är säkert i all välmening som de flesta länder ger bistånd till Nordkorea, men i vissa fall kan det vara rent kontraproduktivt, och det är det som jag vill trycka på i den här interpellationen.

En resolution har antagits av Förenta nationerna som uppmanar den nordkoreanska regimen att säkerställa obehindrat tillträde för det humanitära biståndet. Att den ska genomföras enligt de humanitära principerna är såklart bra, men frågan är vad det gör för nytta om det inte blir några konsekvenser när diktaturen inte följer resolutionen.

Det är givetvis bra att Sverige genom vår ambassad i Pyongyang, som bistandsministern nämnde, till viss del kan följa utvecklingen i landet. Dock säger det här ingenting om hur biståndet används på riktigt. Vad exakt är det för krav som Sida ställer för att de humanitära principerna ska följas och biståndet inte ska användas i fel syften? Finns det verkligen någon kontroll av att svenskt bistånd inte används av regimen till den egna militären eller kanske säljs till befolkningen för att regimen sedan ska kunna använda pengarna i militära syften?

Fru talman! Innan jag avslutar det här inlägget skulle jag vilja koppla det här ärendet till något som jag fortfarande inte riktigt anser mig ha fått svar på sedan förra gången jag och bistandsministern stod här.

Är biståndsministern verkligen stolt över den omfördelning som har skett från internationellt bistånd till en ansvarslös massinvandring till Sverige?

Prot. 2012/13:102
3 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 38 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Är man för humanitärt bistånd måste man också, tycker jag, stå upp för de eventuella risker som följer med humanitärt bistånd. Det säger sig självt att vi jobbar – inte minst i det fall som vi diskuterar i dag, nämligen Nordkorea – i extremt svåra situationer. Det är svårt på det personliga planet för de hjälparbetare vi skickar ut för att fullfölja våra egna ambitioner, men det är också svårt att verka i ett land som Nordkorea där vi inte har tillgång till fria medier, där det inte finns civilsamhällsorganisationer och där vi inte kan få återrapportering. Då är det naturligtvis svårare från myndigheters sida att följa det humanitära biståndet. Det säger sig självt.

Vad är då konsekvensen av detta? Om man är för humanitärt bistånd måste man vara duktig på att bedöma riskerna när man arbetar med detta men fortsätta, tycker jag, att ge humanitärt stöd, och det är inte för att Nordkorea nu gör provokationer i grannområdet. Jag vill inte köpslå med biståndet. Det humanitära stödet från Sverige har sedan 90-talet varit inriktat på att år från år adressera de grundläggande problem som vi nu ser på grund av att vi arbetar i en diktatur.

Nästan 30 procent av barnen är undernärda. Vi vet av beräkningar från Unicef att får man inte tillräcklig näring de första två åren blir man skadad för livet. Tack vare de humanitära organisationerna och FN har vi bevis för att den undernäring som är så utbredd nu riskerar att också genetiskt vidareförädlas i Nordkorea på grund av denna stenhårda diktatur. Det får bestående konsekvenser i samhället när människor inte får tillgång till vacciner eller tillräckligt näringsrik mat och när folk svälter ihjäl på grund av denna stenhårda diktatur.

Om vi då är rädda för riskerna som är förknippade med att verka i en diktatur och inte vill ge humanitärt bistånd får vi också ta konsekvenserna, då den hjälp vi trots allt får in i så fall helt skulle strypas.

Sverige är en av de kontinuerliga givarna. När det gäller finansieringen via FN skickade man nu i slutet av april ut en emergency till alla oss som är aktiva i det humanitära systemet. Där meddelades att finansieringen för Nordkorea uppgår till knappt 30 procent av de behov som FN har kalkylerat.

Därför menar jag att alla vi som vill stå upp för de humanitära principerna och som vill ta det humanitära ansvaret för medmänniskor, varhelst de befinner sig i världen och vilka regimer det än må handla om, med ett ambitiöst humanitärt bistånd också måste vara beredda att jobba i sådana svåra miljöer som Nordkorea representerar.

Anf. 39 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Biståndsministern talar om vikten av att hjälpa de svältande i Nordkorea och dem som har det svårt. Vi är helt överens när det gäller det. Jag skulle också vilja hjälpa dem.

Men syftet med interpellationen och anledningen till att jag står här är att jag vill ha svar på hur kontrollen av att biståndet verkligen används som det ska gå till. Att man ska hjälpa dem är en självklarhet i mina

ögon, men hur sker kontrollen? Är man säker på att biståndet, som det ges i dag, inte är kontraproduktivt? Det är det som är viktigt.

Anf. 40 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M):

Fru talman! Tack igen för interpellationen, Markus Wiechel, och tack för intresset! När det gäller den konkreta frågan är det bra att vi har fått diskutera varför vi över huvud taget måste engagera oss i Nordkorea. Grundorsaken till fattigdomen och svälten är att det inte finns en fungerande demokrati eller någon som helst respekt för mänskliga rättigheter i det systemet. Därför är vi sedan ett antal år tillbaka engagerade med humanitärt stöd i landet.

Frågan är hur vi kontrollerar att hjälpen når fram i dessa extremt svåra miljöer där vi inte kan använda oss av vanliga kontrollmekanismer som fria medier, frivilligorganisationer och annat. Vi jobbar nära FN-organen eftersom de har system för direktleveranser. På så sätt kan man på plats följa hur många barn som till exempel blir immuniserade via Unicef. Vi jobbar mycket med Röda Kors-federationen och använder oss av exempelvis Rädda Barnens internationella verksamhet, som direkt kan återsrapportera för att undvika de risker som vi ser finns.

Jag har, fru talman, sagt att med den svårarbetade situationen kan jag inte gå i god för att inte bistånd, kanske inte från Sverige men över huvud taget, någon gång kommit på villovägar givet att vi har med en sådan svårartad regim att göra. Därför är det bra att vi i dag kunnat diskutera riskerna med detta. Framför allt är det bra att jag kunnat redogöra för att Sida gör allt som står i dess makt för att kunna följa biståndet hela vägen och återsrapportera om något går fel. Jag har också kunnat redogöra för att vi i den här specifika situationen har regelbundna samtal med FN-systemen så att de kan se till att systemen är så vattentäta som möjligt och inte ska kunna missbrukas, utan att hjälpen ska kunna nå fram till alla de nödlidande som vi i dag har att bry oss om i Nordkorea.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2012/13:352 om låglönejobb i Sverige

Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Patrik Björck har frågat mig om lägre ingångslöner skulle skapa fler jobb i Sverige och hur stor andel låglönejobb som skulle vara ett lämpligt mål.

Lönebildningen är och bör vara parternas ansvar. Regeringen bedömer att den svenska modellen har tjänat Sverige väl. Hög sysselsättning har kunnat kombineras med en hög reallönetillväxt de senaste decennierna. Vi vill värna och tillsammans med arbetsmarknadens parter utveckla den svenska modellen. Vi ska även fortsättningsvis ha en god löneutveckling. Samtidigt vet vi att bland annat unga och utrikes födda har svårigheter att etablera sig. Arbetsmarknaden måste bli mer inkluderande.

Regeringen har konsekvent arbetat med att skapa bredare vägar till jobb, inte minst för inträdande grupper som unga och utrikes födda. Det

krävs insatser som ökar anställbarheten och minskar trösklarna in på arbetsmarknaden. Ett fokus har därför varit att bättre rusta människor genom omfattande reformer av utbildningssystemet. Sverige ska konkurrera med kunskap, inte med låga löner och dåliga arbetsvillkor. Åtgärder har också vidtagits för att minska anställningskostnaderna och för att stimulera efterfrågan i branscher som kan vara viktiga instegsbranscher för unga och utrikes födda.

Arbetsmarknadens parter har också en viktig roll i arbetet med att skapa en mer inkluderande och flexibel arbetsmarknad. Regeringen för därför samtal med parterna i syfte att finna gemensamma lösningar som kan öppna upp vägar in på arbetsmarknaden. Regeringen vill stödja de så kallade yrkesintroduktionsavtalen som parterna tecknat inom en rad avtalsområden, bland annat IF Metall och Teknikarbetsgivarna. Yrkesintroduktionsavtalen bedöms kunna bidra till att underlätta arbetsmarknadsinträdet och därigenom minska ungdomsarbetslösheten.

Anf. 42 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret på interpellationen! Jag är dock inte helt nöjd med svaret. Jag tyckte att frågorna var ganska enkelt formulerade och hade kunnat besvaras på ett tydligt sätt. Vidhåller finansministern att lägre ingångslöner skulle skapa fler jobb i Sverige? Finansministern hade kunnat svara ja eller nej på den frågan, alternativt naturligtvis att finansministern aldrig har hävdat något sådant. Det skulle också ha varit ett legitimt sätt att besvara frågan, alltså säga att jag missat tolkat finansministern när jag ställde den.

Följdfrågan var hur stor andel låglönejobb finansministern anser vara ett lämpligt mål för Sverige att sträva mot. Inte heller den frågan fick vi något svar på. Den kunde finansministern ha besvarat med att vi inte ska ha några låglönejobb alls i Sverige, att det absolut inte är målet med regeringens politik.

Orsaken, fru talman, till att jag ställer dessa frågor är att jag vill reda ut var finansministern och regeringen egentligen står i de här frågorna. Det kommer nämligen motstridiga uppgifter från regeringen om det. Om man är tydlig med att man vill skapa ett samhälle med många låglönejobb kan vi ha en debatt om det; det är fair. Om man inte vill det, om man, som finansministern säger i svaret, inte vill att vi ska konkurrera med låga löner utan med kunskap, delar jag i så fall den uppfattningen, och då kan vi ha en diskussion om det.

Eftersom finansministern och regeringen inte är tydliga blir det svårt att gå vidare och föra en rimlig diskussion om hur vi ska hantera de utmaningar som Sverige står inför. Jag vill exemplifiera det med att statsministern säger att Sverige har för få låglönejobb; det sade han vid en presskonferens i samband med ett internationellt möte. Om man tycker att vi har för få låglönejobb läser åtminstone jag in i det att man skulle vilja ha fler låglönejobb. Finansministern får korrigera mig ifall jag har fel.

Finansministern har sagt att de kommunanställda har för höga löner. I det läser åtminstone jag in att finansministern vill att de kommunanställdas löner ska sänkas. Sedan vet vi att företrädare för Folkpartiet och Centerpartiet varit ute och tydligt argumenterat för att sänkta löner ska

vara vägen till att hantera arbetslösheten och då framför allt ungdomsarbetslösheten.

Här svarar finansministern inte riktigt på var regeringen egentligen står i den frågan. Jag skulle verkligen vilja att finansministern ägnade en liten del av sitt svar åt att förtydliga det och förklara vad regeringen egentligen vill. Vilken är finansministerns och regeringens uppfattning om lägre löner som mål för politiken? Ja eller nej till lägre löner, eller vad väljer man? Det framgår inte av det svar jag fått. Den uppfattning som finansministern förhoppningsvis delger oss får konsekvenser för hur man ska utvärdera regeringens politik och även för hur man ska se på de förslag som finansministern och regeringen lagt fram när det gäller att hantera arbetslösheten.

Det finns ett talesätt, fru talman, som lyder: Det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta. Det kan naturligtvis vara ett svar, att finansministern och regeringen egentligen inte tänkt någonting alls beträffande hur löner påverkar arbetslösheten. Det är förstås också ett svar. Än så länge tyder det mesta på det senare, att finansministern nog inte har någon uppfattning i frågan. Med tanke på att både finansministern och statsministern har uttalat sig i den här frågan skulle det vara bra om vi fick ett svar på den.

Anf. 43 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Man kan även säga att det var ett dunkelt frågande från Patrik Björcks sida.

Både under nuvarande regering och under tidigare socialdemokratiska regeringar har man, Patrik Björck, från regeringarnas sida infört olika typer av lönesubventioner, sänkta arbetsgivaravgifter, det vill säga man har gjort skillnad mellan lönekostnaden för företagen, eller för den offentliga sektorn, och lönen. Man har alltså sänkt lönekostnaden samtidigt som lönen varit ungefär avtalsmässig. Motivet för det har för alla regeringar varit att sänkta lönekostnader ska ge fler jobb.

När man nu lyssnar till Patrik Björck får man intrycket att om vi sänker lönekostnaden påverkar det inte antalet jobb, alltså möjligheter för dem som fått lönesubvention eller sänkt lönekostnad att få jobb. Därför vill jag fråga Patrik Björck: Har lönesubventioner, sänkta arbetsgivaravgifter, det vill säga sänkta lönekostnader – inte sänkta löner utan sänkta lönekostnader – ingen påverkan på antalet jobb? Hela argumentationen i Patrik Björcks inlägg är att man ska glömma bort att en del av lönekostnaden kan påverkas, och många gånger har påverkats, av staten.

Om man ställer produktiviteten och lönekostnaden bredvid varandra och de är lika kommer personen att behålla sin anställning. Men om lönekostnaden går över produktiviteten, det bidrag som den anställde ger, förlorar vederbörande sitt jobb. Det går inte att ha anställda som inte kan bära sina egna kostnader. Det man då försöker göra är att få produktivitet och lönekostnader att hamna på samma nivå. Genom högre utbildning höjer man kompetensen och produktiviteten, genom statliga subventioner och sänkta arbetsgivaravgifter sänker man lönekostnaderna. Det är de två vägar som finns, och de har provats av olika regeringar i Sverige under många år.

Regeringen vidtar många åtgärder för utbildning och kompetenshöjning. Den här regeringen har till skillnad från tidigare regeringar varit starkt inriktad på ökade möjligheter till yrkesintroduktion och praktik och

på att göra gymnasiet lättare att klara av från början ända till slutet genom att ha en delvis mer praktisk inriktning.

Sedan vill jag ta upp någonting som Patrik Björck förefaller avsky, även om jag har svårt att riktigt tro på det. Om man har lönedifferentiering tror jag att de flesta människor tycker att det är helt okej att en person som är 40 år har högre lön än en person som är 20 år för ungefär samma arbetsuppgifter, eftersom 40-åringen har en lång erfarenhet, möjligen har tillgodogjort sig vidareutbildning och så vidare och sannolikt har ett större ansvar. Min andra fråga till Patrik Björck är: Ska inte mer utbildning, längre erfarenhet och större ansvar synas i plånboken också? Är det förbjudet i Socialdemokraternas Sverige? Nej, det är det inte. Det vore fel att beteckna Patrik Björck som en hycklare, men det ger ett hycklande intryck när han tar bort allt som kallas ansvar, utbildning och erfarenhet från lönebildningen.

Anf. 44 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Jag tror att det håller på att växa fram en ny konsensus i Sverige kring arbetsmarknaden. Vi utgår gemensamt från att parterna bör sätta upp villkoren på arbetsmarknaden. Kollektivavtal och förhandlingar mellan parterna bör vara huvudmodellen. Vi lämnar 70-talets idé om att lagreglera, och vi lämnar 80-talets idé om att avreglera. I stället får vi en utveckling på arbetsmarknaden där man med hjälp av parterna förhandlar fram flexibla och bra lösningar.

Jag tror på denna partsbaserade modell, som har varit effektiv. Den har skapat en större stabilitet än vad vi ser på andra arbetsmarknader. Den strejk vi upplevt under den här avtalsrörelsen var över på knappt en timme. Modellen har också visat sig vara väldigt flexibel. Att ersätta kollektivavtal med lagstiftning gör med stor sannolikhet att man får mycket mer rigida och krångliga modeller som inte kan ta hänsyn till att ekonomin ser olika ut i olika delar och sektorer.

Vår utgångspunkt är naturligtvis att Sverige är en höglöneekonomi. Sverige är kanske en av de mest utrerade höglöneekonomierna i världen. I den statistik vi tog fram inför den här debatten, där vi jämförde Sverige med Holland, Österrike och Tyskland, länder som tillhör de absolut mest kunskapsorienterade, sticker Sverige ut; nästan 45 procent av arbetskraften jobbar med ledningsarbete eller arbete som kräver teoretisk specialkompetens eller en kortare högskoleutbildning.

Sverige är alltså en höglöneekonomi, och vi har om något haft en tendens mot att den utvecklingen förstärkts. Det är naturligtvis någonting som vi uppmuntrar. Vi skulle inte satsa alla dessa pengar på forskning, utbildning, sänkning av bolagsskatten, borttagning av förmögenhetsskatten, lärlingssystem och allt vad det är om vi inte trodde att en högkunningsökonomi är konkurrensmöjligheten för ett utvecklat land som Sverige i en alltmer globaliserad ekonomi.

Vad kan vi då göra åt de bekymmer vi har? Vi har en hög ungdomsarbetslöshet. Det är där Sverige sticker ut, men det är ett bekymmer som vi delar med ett stort antal europeiska länder. Vi har där haft som utgångspunkt att sätta den svenska modellen i arbete. Det handlar inte om att göra ett val mellan höglöneekonomi eller låglöneekonomi, utan det handlar om att hitta ett nytt sätt för kompetensförsörjning i Sverige under ordnade former – med handledare som ser till att det finns ett utbild-

ningsinnehåll, med grundprincipen att man har lön under arbete men inte lön under utbildning, med avtal där fack och arbetsgivare gemensamt kommer överens lokalt om hur detta ska fungera, med lokala ambassadörer från fack och arbetsgivare som jobbar för att vi ska få ut unga människor på arbetsplatserna, med en sänkt arbetsgivaravgift och med lön som uppgår till 75 procent av kollektivavtalslönen. Detta innebär att vi när systemet är på plats får en kraftig sänkning av lönekostnaden under första och andra året och en väg in i yrkeslivet.

När man tittar på Europas ekonomier med många låglönejobb ska man komma ihåg att det är några som sticker ut genom att de egentligen inte är låglöneekonomier, till exempel Tyskland, Holland och Österrike. Det som förvrider statistiken där är att de har väldigt många lärlingar i sin ekonomi. Då ser det ut som att de har många låglönejobb. Men det är en helt annan sak om man har en yrkesutbildning i form av att man är på en arbetsplats och sedan naturligtvis får en bra lön.

Det vi ska göra i Sverige är att uppmuntra alla jobb. Alla jobb behövs, och det är bra om människor arbetar. Men grundutgångspunkten ska vara att det är parterna som sätter lönerna. I Sverige har vi inte planekonomi där vi sätter upp mål för den ena eller andra sektorn, utan parterna ska sätta lönerna. Det vi ska göra för att underlätta för unga att komma in är att på ett mer strukturerat och öppet sätt tillsammans med parterna hitta vägar för yrkesintroduktion som ger en enklare väg in i arbetslivet.

Anf. 45 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Carl B Hamilton försöker blanda bort korten. Det jag frågat finansministern om är regeringens uppfattning om låglönejobb och om vi ska konkurrera med låga löner. Sedan kan jag bara upplysa Carl B Hamilton om att lönegapet mellan unga och medelålders är rekordstort i dag. Samtidigt är även ungdomsarbetslösheten rekordstor. Det är fakta.

Men vi återgår till interpellationen, fru talman. Vi har massarbetslöshet i landet. Över 400 000 människor är arbetslösa med regeringens politik. Efter att regeringen under snart två mandatperioder misslyckats med jobbpolitiken har långtidsarbetslösheten tredubblats, och ungdomsarbetslösheten är uppe på 25 procent. Det är ett fruktansvärt fiasko för regeringens arbetsmarknadspolitik och jobbpolitik. Då finns det anledning att börja ställa frågor. Det finns också anledning, tycker jag, för finansministern och statsministern att svara på frågorna.

Som jag sade i mitt förra anförande är det lite tveksamt var regeringen egentligen står i de här frågorna. Å ena sidan har man sagt att man vill ha fler låglönejobb. Å andra sidan säger finansministern nu – och jag tolkar det positivt, fru talman – att vi inte ska ha fler låglönejobb, att man tror på den svenska modellen och att det finns en konsensus om detta. Jag tolkar finansministern på det sättet. Och det stämmer rätt bra överens med det som statsministern har sagt vid ett annat tillfälle. Det kommer motstridiga uppgifter. Statsministern har på samma sätt som finansministern sagt att lönekostnaderna inte är rätt medicin för att lösa ungdomsarbetslösheten. ”Jag tror helt enkelt inte på den här idén med att sänka löner. I så fall så borde vi redan ha sett detta eftersom vi kraftigt har sänkt kostnaderna” – för ungdomar – säger statsministern. Där dömer

han inte bara ut hela låglönepolitiken utan även sin egen politik som ett medel för att klara av ungdomsarbetslösheten.

Komplikationen med att regeringen har dubbla uppfattningar i frågan är att det blir svårt att föra en rimlig och vettig debatt. Men nu konstaterar vi att finansministern har satt ned foten efter att tidigare ha varit väldigt tveksam om vad han ska tycka. Han talar om konsensus och den svenska modellen. Vi ska inte konkurrera med låga löner, säger han.

Men då uppstår nästa komplikation. Finanspolitiska rådet har år efter år vid flera tillfällen kritiserat regeringen för det som jag kritiserar regeringen för: att man inte är tydlig om vad man egentligen tycker. Finanspolitiska rådet skriver i sin rapport 2011: "Vi har kritiserat regeringen för att den inte på ett tillfredsställande sätt förklarat att jobbskatteavdraget och sänkningen av arbetslöshetsersättningen främst påverkar sysselsättningen genom att hålla tillbaka lönerna." Regeringens eget expertorgan skriver att regeringens politik går ut på att sänka lönerna. Finansministern säger han att han inte alls vill det. Då har vi, fru talman, en finansminister som för en politik som han egentligen inte tror på. Och då är det inte så konstigt om politiken misslyckas. Det är ganska givet.

Man kan dessutom läsa vad finansministern själv skrev i vårpropositionen 2011: Reformen inom arbetslöshetsförsäkringen och jobbskatteavdraget har syftat till att förbättra lönebildningen. Då uppstår den intressanta frågan: Hur ska jag tolka detta?

Menar finansministern att jobbskatteavdraget och arbetslöshetsförsäkringen förbättrar lönebildningen så till vida att det dämpar lönerna, som Finanspolitiska rådet säger, eller är det kanske precis tvärtom, att finansministern menar att det på något sätt ökar lönerna? Det skulle jag vilja ha svar på.

Anf. 46 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Till att börja med kanske jag ska göra en snygghetskorrigering av Patrik Björcks inlägg när han säger att ungdomsarbetslösheten är 25 procent.

Man kan titta på andelen ungdomar som har arbete eller heltidsstuderar. Det vill säga: Man försöker att fånga upp hur många som är i den socialt mer prekära situationen att de varken arbetar eller heltidsstuderar. Då kommer man till att det är ungefär 12–14 procent och inte dessa 25 procent.

Ska man ha ett mått på ungdomsarbetslösheten som fångar det sociala problemet med de ungdomarna är det knappt hälften av den siffra som Patrik Björck sade. Det är viktigt ur allmän redlighetssynpunkt att man klargör detta.

Det är lite fascinerande med Patrik Björck. Han tror på något sätt att vi är dummare än han själv. Nu behöver det inte alltid vara så. Vad Patrik Björck antyder är att lönekostnaderna inte skulle spela någon roll. Han vill inte diskutera det och säger att det inte ligger inom interpellationens ram.

Om man säger att lönesubventioner, sänkta arbetsgivaravgifter, spelar en roll för hur många som får jobb och erbjuds jobb har det allmänna löneläget också samma effekt. Det är Patrik Björcks skräck att någon skulle kunna visa för honom att det allmänna löneläget spelar en roll för antalet anställda i ekonomin.

Sedan har Socialdemokraterna ett väldigt stort problem. De vill fördubbla arbetsgivaravgiften för unga och tror att det skulle förbättra sysselsättningen. Det skulle naturligtvis drastiskt försämra den.

Anf. 47 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Jag kan inte hålla mig från att också jag gå in i debatten. Det blir märkligt när två borgerliga debattörer står och dribblar bort korten och försöker att få det att framstå som att det inte är ett problem med den höga ungdomsarbetslösheten. De försöker att få det att framstå som att de vill ha kompetens, höga löner och så vidare när de i själva verket gör precis tvärtom.

Jag tänkte svara Hamilton, men nu gjorde Patrik Björck det på ett alldeles utmärkt sätt. Det är ganska typiskt att Carl B Hamilton går upp i debatten, ställer en massa frågor och försöker siffertricksa.

Vi har en statistik som räknas på samma sätt genom Eurostat i alla länder. Carl B Hamilton försöker att tricksa bort det genom att förklara att det är på det ena eller andra sättet, och så vidare. Det går inte svenska folket på.

Vi har en massarbetslöshet i det här landet. Vi har över 420 000 människor som går utan jobb. Massarbetslösheten har ökat under tiden som vi har haft den borgerliga regeringen. Långtidsarbetslösheten har bitit sig fast. Vi har en ungdomsarbetslöshet på 25 procent.

Regeringens åtgärd har varit: Vi sänker skatten. Det är det enda svar som regeringen har: Vi sänker bolagsskatten. Vi sänker skatten för alla som har några ungdomar anställda. Vi sänker skatten med jobbskatteavdrag, och så vidare.

Det visar sig sedan att regeringens verktyg inte fungerar. Då står den plötsligt handfallen. Då vet den inte vad den ska göra mer. Då får man väl sänka skatten till noll, eftersom det hittills inte har fungerat.

Eftersom det inte fungerat med att sänka skatterna, ta bort arbetsgivaravgiften eller halvera den, menar jag att man måste ta till något annat grepp.

Sedan dribblar Anders Borg bort korten rätt ofta numera. Jag vet inte om han har blivit trött som finansminister eller vad det kan vara. Det är inte bara Carl B Hamilton som försöker siffertricksa, utan även Anders Borg gör det.

Det gör han bland annat genom att han kallar till presskonferens och ska kommentera Socialdemokraternas vårmotion. Han påstår då att vi stöder de arbetsgivare som anställer en ung arbetslös med 10 000 kronor.

Jag vet inte om han medvetet säger fel eller om det är omedvetet. Stödet till dem som anställer en arbetslös ungdom är för Socialdemokraternas del 120 000 kronor per år. Det är en helt annan siffra än den Anders Borg framställer det som.

Jag gillar inte om vi inte kör med öppna kort. Anders Borg borde hålla sig för god för att siffertricksa på det här sättet. Är det så att han sade fel den dagen vi presenterade vår budgetmotion vore det på sin plats att han nu rättar till det här i dag.

Anf. 48 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Det kan finnas skäl att vi lägger fast hur sakförhållandena ser ut. Reallönerna i Sverige har stigit de senaste tio åren och även under

krisåren och det mer än vad de har gjort i nästan alla andra europeiska länder.

Man kan jämföra Sverige och Tyskland, där vi de senaste åren har haft över 10 procents reallöneökning och Tyskland haft 1 procents fallande reallöner under samma period. När svenskarna har fått 10 procent högre lön har tyskarna fått 1 procent lägre lön.

Det är naturligtvis ett uttryck för att den svenska modellen och den ekonomiska politiken i Sverige har fungerat väl. Det är det vi också ser när vi tittar på sysselsättningsgrad. Där ligger vi nu i topp med endast Holland över oss. Vårt arbetskraftsdeltagande är bland de högsta. Det har ökat i nästan alla åldersgrupper utom bland ungdomarna.

Vi har bland de bästa tillväxtsiffrorna och en långtidsarbetslöshet som är bland de lägsta, och vi har minskat de ekonomiska orättvisorna. Vi har en konsumtionsökning som är en bland de starkaste och offentliga finanser som är bland de absolut starkaste.

Den svenska modellen fungerar alltså väldigt väl. De länder som möjligtvis kan konkurrera med Sverige, som Tyskland, Österrike, Finland, Danmark och Norge, är länder som påminner mycket om oss.

Det är länder som bygger på en reformerad välfärdsstat där man håller på att förstärka dynamiken i ekonomin genom att förbättra entreprenörsklimatet och håller fast vid en ansvarsfull ekonomisk politik. Det är utgångspunkten.

Vår politik är i grund och botten en höglönepolitik. Många de reformer vi gör handlar om att öka produktiviteten i ekonomin. Det handlar om att förbättra utbildningssystemet. Det handlar om att avreglera tidigare stela sektorer. Det handlar om att öppna oss för mer av handel med omvärlden. Det handlar om förbättra villkoren för entreprenörer och innovatörer och därigenom ha en ekonomi som klarar av att bära fler jobb med höga löner.

Vi har en hög ungdomsarbetslöshet. När det gäller vuxna ligger arbetslösheten i Sverige snäppet över den i Tyskland. Den är ungefär i linje med den. Den är 5 procent komma något i Sverige och 5 procent komma något i Tyskland.

Vad ska vi då göra åt ungdomsarbetslösheten? Vår uppfattning är att den bästa metoden är att hitta en välstrukturerad modell där parterna tar ansvar. Jag noterar att Karl-Petter Thorwaldsson anser att vi ska ha ett blocköverskridande stöd för en ny form av yrkesintroduktion i Sverige där vi hittar parter som är beredda att ute på arbetsplatserna argumentera för att vi ska ta in fler unga människor.

Det betyder lägre lönekostnader. Det betyder att vi kommer ned i en kostnadsnivå på runt 50 procent mot vad den är i dag genom minskade arbetsgivaravgifter, ett tydligt handledarstöd och en tydlig introduktion. Då kommer Sverige att se ut mer som Tyskland, Österrike och ett antal andra länder och på det sättet förhoppningsvis också fungera bättre när det gäller ungdomsarbetsgivarna.

Det är klart att det är besvärligt ur det socialdemokratiska perspektivet. Man tänker sig att höja skatten med 15 miljarder kronor för 500 000 ungdomar. Sedan tänker man kompensera det med ett antal tusen stödplatser. Det är klart att om man höjer skatterna med 15 miljarder och sedan lägger tillbaka 400 miljoner blir det hundratusentals förlorare och några tusen som kanske kan kompenseras för detta.

Det är inte ett bra sätt att få till stånd en bättre arbetsmarknad för unga människor, utan det är bättre att vi arbetar tillsammans med parterna för att hitta en väg att bygga en svensk arbetsmarknad som mer påminner om den vi ser i de nordeuropeiska länderna som Tyskland, Holland och Österrike. Det är en väl fungerande partsbaserad arbetsmarknad som inte utmärks av sänkta löner eller låglönejobb utan av bra och ordnade förhållanden på arbetsmarknaden.

Anf. 49 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Om vi börjar där finansministern slutade konstaterade jag redan i det tidigare inlägget att inte ens statsministern tror på den politiken. Jag tror helt enkelt inte på den idén, säger statsministern, och syftar på de sänkta arbetsgivaravgifterna för ungdomar.

Jag tycker ändå att jag har fått svar på ett antal frågor. Jag ställde en enkel fråga till finansministern om hur man skulle tolka detta att syftet med reformerna inom arbetslöshetsförsäkringen och jobbskatteavdraget är att förbättra lönebildningen. Som svar på frågan säger finansministern att reallönerna har stigit, att den ekonomiska politiken fungerar väl, att den svenska modellen har fungerat väl och att vår politik är en höglönepolitik. Det måste innebära – det kan orimligtvis tolkas på något annat sätt, fru talman – att när man läser den proposition som finansministern själv har skrivit, vårpropositionen 2011, om att reformerna inom arbetslöshetsförsäkringen och jobbskatteavdraget har syftat till att förbättra lönebildningen menade finansministern att det skulle höja löneläget.

Det finns en fråga som jag måste ställa till finansministern. I och för sig kan vi konstatera att denna politik inte har fungerat eftersom vi har en extremt hög arbetslöshet i Sverige, även jämfört med jämförbara länder. Men hur ställer sig finansministern till sitt eget expertorgan – Finanspolitiska rådets – synpunkter? Rådet säger: ”Vi har kritiserat regeringen för att den inte på ett tillfredsställande sätt har förklarat att jobbskatteavdraget och sänkningen av arbetslöshetsersättningen främst påverkar sysselsättningen genom att hålla tillbaka lönerna.”

Finanspolitiska rådet har kritiserat finansministern för att han inte har förklarat detta. Nu går finansministern ett steg längre. Han säger att hans politik syftar till någonting helt motsatt, det vill säga att öka lönerna.

Anf. 50 MONICA GREEN (S):

Fru talman! När det har visat sig att regeringens politik inte har fungerat tycker jag att man borde vara beredd att pröva någon annan taktik. Det har inte hjälpt att sänka skatterna och subventionera arbetsgivaravgifterna. Vi har en hög ungdomsarbetslöshet, och vi har en massarbetslöshet. Sverige ligger tolv i Europa. Jag tycker att det är ett tydligt bevis på att denna skattesänkarpolitik inte fungerar. För mig är det bevis nog. Men om den borgerliga regeringen vill ha ytterligare bevis kan den se sig omkring i Europa.

Dessutom säger Anders Borg att han har noterat att LO vill ha en yrkesintroduktion. I själva verket föreslog vi en yrkesintroduktion redan i höstas. Men ni valde själva att förhålla den, för ni påstod att ni skulle vänta in arbetsmarknadens parter. Men det sprack. Ni har alltså själva försenat den yrkesintroduktion som vi föreslog.

Yrkesintroduktion är ett sätt att komma till rätta med den höga ungdomsarbetslösheten. Ett annat är att stödja de arbetsgivare som anställer arbetslösa unga människor.

Prot. 2012/13:102
3 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 51 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Jag ska gärna tydliggöra grunderna för regeringens politik för Patrik Björck. Tanken är att vi ska höja tillväxten i Sverige så att vi långsiktigt klarar en bättre välfärd med en bra fördelning för alla medborgare. Det är så att säga den grundläggande inriktningen.

Det vi har gjort är att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt med jobbskatteavdrag och förändringar av socialförsäkring och arbetsmarknadspolitik. Samtidigt har vi ökat efterfrågan på arbetskraft i ekonomin genom att förbättra villkoren för företagsamhet med att satsa på FOU, bygga ut infrastruktur och sänka arbetsgivaravgifter för de grupper som har en svagare ställning. Detta har lett till att vi har 200 000 fler sysselsatta och 200 000 färre i socialt utanförskap.

Vi har haft en internationell lågkonjunktur – den värsta sedan depressionen. Trots det har Sverige klarat sig väl när det gäller reallöner, konsumtionsutveckling, tillväxt och offentliga finanser. Det talar för att den svenska modellen, där vi försöker reformera välfärdsstaten med en tydligare arbetslinje precis som man gör i övriga nordiska länder, har fungerat relativt väl.

Jag tror att utvecklingen av denna samhällsmodell när det gäller arbetsmarknadsfrågor och när det gäller hanteringen av ungdomar vilar tryggest hos parterna. Jag har inga svårigheter med att Socialdemokraterna är för ett yrkesintroduktionsavtal. Om vi vill ha ett samförstånd med LO och Svenskt Näringsliv är det bara en fördel om även Socialdemokraterna stöder en omvandling av arbetsmarknaden med en bättre och mer välfungerande kompetensförsörjning. Det tycker jag ska vara utgångspunkten.

Syftet med arbetet är varken från LO:s sida, från vår sida eller för den delen Svenskt Näringslivs sida att skapa låglönejobb, utan det är att skapa en bättre fungerande kompetensförsörjning. Det innebär, precis som Carl B Hamilton har framhållit, att man under en introduktionsfas får en lägre lönekostnad så att fler människor kan få sysselsättning. Det är en utveckling som jag skulle välkomna för Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2012/13:356 om regeringens jobbpolitik

Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Pia Nilsson har frågat mig vilka av regeringens jobbåtgärder som har varit mest effektiva ur ett statsbudgetperspektiv och vad som krävs för att regeringen ska ompröva sin jobbpolitik.

Målet för regeringens politik är full sysselsättning. Regeringen har därför sedan den tillträdde 2006 genomfört omfattande åtgärder för att stimulera både utbud och efterfrågan på arbetskraft samt förbättra matchningen. Viktiga reformer har varit jobbskatteavdrag och en återupprättad

arbetslinje i socialförsäkringssystemet. Vi har också reformerat arbetsmarknads- och utbildningspolitiken för att rusta människor för jobb. Åtgärder har även vidtagits för att stimulera efterfrågan på grupper med en svag förankring på arbetsmarknaden, till exempel nystartsjobb och sänkta socialavgifter för unga.

Regeringens samlade jobbpolitik, med en tydlig arbetslinje som har stärkt drivkrafterna att arbeta och en arbetsmarknads- och utbildningspolitik som rustar människor för jobb, är även effektiv ur ett statsbudgetperspektiv. Mycket tyder på att regeringens politik har bidragit till att utanförskapet minskat och sysselsättningen ökat sedan 2006. När fler människor arbetar förbättras de offentliga finanserna eftersom skatteintäkterna ökar samtidigt som utgifterna i olika ersättningssystem minskar. Detta har i sin tur skapat utrymme för att förbättra kvaliteten i till exempel skolan och att sänka skatterna för hushåll och företag.

Regeringens jobbpolitik ligger fast. Sysselsättningen och antalet personer i arbete har ökat mer sedan 2006 än vad som kan förklaras av demografiska och konjunkturella faktorer. Det är tydliga indikationer på att den förda politiken har verkat i rätt riktning.

Anf. 53 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Jag tackar finansminister Anders Borg för svaret. När den borgerliga regeringen tillträdde 2006 var det med löftet att klara jobben och minska utanförskapet. I dag kan vi konstatera att regeringen har misslyckats kapitalt. Drygt 400 000 människor är arbetslösa – över 8 procent! Antalet långtidsarbetslösa har nästan tredubblats sedan Anders Borg blev finansminister. Arbetslösheten bland unga slår nya rekord.

Finansministern skyller gärna misslyckandena på den ekonomiska krisen i Europa. Men faktum är att arbetslösheten här i Sverige är högre än i de flesta jämförbara länder. Finansministern hävdar trots detta att regeringens politik ligger fast. Därför, fru talman, är det intressant att få veta vilka jobbåtgärder som finansministern anser har varit de mest effektiva.

Anders Borg lyfter fram jobbskatteavdraget som en viktig åtgärd. Det statliga Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering har gjort ett försök att utvärdera just de två första jobbskatteavdragens effekter på sysselsättningen. Deras slutsats är att det är mycket svårt att utvärdera några sysselsättningseffekter och att de jobb som har skapats inte på ett trovärdigt sätt kan tolkas som effekter av jobbskatteavdraget.

Något vetenskapligt stöd för att detta jobbskatteavdrag har skapat 120 000 nya jobb, som regeringen påstår, finns alltså inte. Det finns ekonomer som menar att det nog inte är otroligt att jobbskatteavdrag kan ha en viss effekt på jobben, men mer effektivt för jobben och ekonomin är att i stället investera i utbildning av arbetslösa och yrkesverksamma.

Fru talman! Något förvånande väljer Anders Borg att även lyfta fram regeringens arbetsmarknads- och utbildningspolitik som effektiva åtgärder i syfte att rusta människor för jobb. Exakt vad inom dessa områden menar Anders Borg har gett effekt? Är det den försämrade a-kassan eller de differentierade a-kasseavgifterna? Är det de halverade komvuxplatserna eller de 20 000 färre högskoleplatserna som rustar till jobb? Är det de försämrade skolresultaten eller de sänkta kraven på gymnasieskolans

yrkesprogram som finansministern menar skapar en grund för att rusta unga för jobb?

Trots att skolresultaten blir allt sämre, rekryteringsgapet allt större och jobbmatchningen allt värre hävdar finansministern att regeringens politik ligger fast.

Arbetsgivaravgiften för alla under 26 år är ytterligare en åtgärd som Anders Borg menar haft stor effekt på sysselsättningen. Den åtgärden kostar skattebetalarna ungefär 16 miljarder varje år, men ingen mätbar jobbeffekt går att påvisa. Arbetslösheten bland unga är ju högre nu än den var när reformen sjösattes.

Fru talman! Regeringens arbetsmarknadspolitik har havererat. Den enda åtgärd som växer och blir allt större är fas 3, och det kostar 135 miljoner kronor varje månad bara att anordna dessa platser. Endast 15 procent av de deltagarna går sedan vidare till arbete eller studier. Är det inte slöseri med skattebetalarnas pengar, så säg!

Borde det inte vara dags att ompröva politiken och utgå från verkligheten nu, Anders Borg?

Anf. 54 MONICA GREEN (S):

Fru talman! Tack för en viktig interpellation och ett mycket bra och förtydligande anförande, Pia Nilsson! Det är otroligt viktigt att vi diskuterar den massarbetslöshet som vi har i Sverige i dag. Regeringen står faktiskt utan åtgärder eller har vidtagit åtgärder som inte har någon effekt utan bara kostar skattebetalarna en massa pengar. Det är otroligt viktigt att Pia Nilsson lyfter upp detta.

Jag skulle vilja gå tillbaka lite i tiden eftersom Anders Borg har varit finansminister sedan 2006. Jag minns hur det var när Anders Borg blev finansminister. Han berättade för svenska folket att det skulle ta två år innan den borgerliga regeringens politik skulle börja bita. Då kan vi titta på den statistik som finns, arbetskraftsundersökningar och så vidare.

Om vi tittar på de siffrorna visar det sig att år 2006 tillkom 136 000 nya jobb. Året efter, 2007, var det inte riktigt lika bra men i alla fall mycket bra. Det tillkom 80 000 nya jobb. Sedan började den borgerliga regeringens politik att bita. År 2008 kom jobbstoppet. Då kraschade den internationella konjunkturen och den svenska konjunkturen.

Ni brukar skylla på att det inte är ert fel, utan att det är någon annans fel att det blev en internationell lågkonjunktur. Det håller jag med om, men ni förvärrade krisen genom att göra människor osäkra eftersom ni har sabbat a-kassan. Ni har orsakat en stor oro i samhället med ökade klyftor och så vidare.

De jobb som Anders Borg påstår har kommit kom alltså innan er politik började bita. Jag tycker att det skulle vara ganska intressant att höra om Anders Borg har någon reflexion över detta.

Anf. 55 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Fru talman! Den som har varit ledamot i skatteutskottet har ofta speciella infallsvinklar på olika problem. Under de senaste åren har jag ställt en mycket konkret fråga till vice ordföranden i skatteutskottet, först till Lars Johansson, sedan till Veronica Palm, sedan till Jennie Nilsson, däremot inte till Leif Jakobsson men till Monica Green. Jag har dock inte fått ett enda svar på denna fråga.

Jag ska gärna ställa den en gång till: Hur många fler Volvobilar med motor från Skövde hade sålts om vi inte hade infört ett eller flera jobbskatteavdrag? Och hur många jobb hade detta berört? Det är en mycket bra fråga. Tyvärr får man aldrig något svar på den.

Fru talman! Om man tar sin utgångspunkt i att de 80 miljarderna per år från fyra hittills genomförda jobbskatteavdrag sänker skatteintäkterna betyder det också att köpkraften hos allmänheten ökar med motsvarande belopp. Det är en mycket intressant fråga. Jag undrar hur fyra jobbskatteavdrag kan vara fel samtidigt som Stefan Löfven säger att han ska acceptera ett femte om det nu skulle införas. Hur kan fyra jobbskatteavdrag för att stödja jobbpolitiken vara fel men inte ett femte?

Det finns också andra saker. Jag var själv ganska skeptisk till förslaget att sänka moms på lagad mat. Det var inte min första prioritet. Men jag måste ändå konstatera att det är mycket svårt att förstå kritiken från Socialdemokraterna, för när man läser Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets valmanifest från den 31 augusti 2010 står det att man ska göra just detta. Var glada då för att den här regeringen har gjort detta! Det var ju bra den 31 augusti. Varför är ni så sura över att den här regeringen har genomfört ett av era egna vallöften?

Jag ska ta upp en tredje fråga också, nämligen det som Pia Nilsson kritiserade så hårt här, eller om det möjligen var Monica Green. Jag har glömt bort vem det var. Det gäller den sänkta arbetsgivaravgiften för ungdomar mellan 16 och 26 år. Den omfattar nu ungefär 16 miljarder kronor. Jag skulle kunna förstå kritiken om inte Socialdemokraterna i sina egna förslag säger att om man tar bort den ska man kompensera kommunerna med i storleksordningen 2 miljarder så att de slipper ifrån den kostnad som uppstår. Men näringslivet, alla övriga företag, ska betala dessa 14 miljarder utan det får några effekter för människor mellan 16 och 26 år. Det hänger inte ihop. Det är ologiskt.

Låt mig till sist ta upp en helt annan sak som föranleds av Monica Greens synpunkter på hur hög ungdomsarbetslösheten är. Det skulle vara mig främmande att anklaga Monica Green för att fara vilse eller siffertricksa, men jag tror å andra sidan att alla de heltidsstuderande som nu räknas in bland de arbetslösa skulle känna sig mycket förvånade om man sade att de är arbetslösa. Att vara heltidsstuderande är ett heltidsjobb, enligt min uppfattning. Det gör ingenting om man dessutom har tid att öka sin inkomst genom ett extrajobb vid sidan av.

Anf. 56 CARL B HAMILTON (FP):

Fru talman! Om man ska bekämpa arbetslösheten får man gå fram på lite olika sätt. Det finns inte ett enda sätt utan flera olika sätt som kompletterar varandra.

Grundbulten i den här regeringens politik är att hålla uppe den inhemska efterfrågan och se till att det finns en efterfrågan i ekonomin, och det gör man genom en makroekonomisk politik.

Jag ska inte gå in på alla de här jämförelserna med andra länder. Men det är otvivelaktigt så att i Sverige är inkomstutvecklingen för alla betydligt bättre än vad den har varit i andra länder. Reallönerna har ökat jämfört med i andra länder och så vidare.

Det är det första som den här regeringen har lyckats med jämfört med andra länder.

Sedan kommer då en del av kritikerna här. Då börjar jag tänka på Thomas Östros. Han genomlevde förra valperioden som krisförnekare. Det blev hans fall, kan man säga, att han vågrade att acceptera att omvärlden faktiskt var väldigt ogynnsam för Sverige och skyllde allting på regeringen. Det blir lite av samma stämning här när jag hör några av oppositionens företrädare. Omvärlden är visserligen elak, men det är ändå regeringens fel.

Ja, men förlåt, resten av världen är i en kris – det gäller särskilt i Europa.

Detta är den övergripande konjunkturen, det makroekonomiska läget.

Sedan kommer man då in på arbetsmarknadens funktionssätt. Det är det som en hel del av diskussionen här rör. Där kan man konstatera att det i Sverige dess värre är så att många på arbetsmarknaden och i synnerhet ungdomar tydligen inte är lämpade för den arbetsmarknad som vi har i dag i Sverige. Det krävs mer utbildning, och det krävs mer praktik. Det som är det svåraste problemet är ungdomar som har ofullständiga betyg från gymnasiet eller som är födda utanför Europa.

Då ska jag bara räkna upp de åtgärder som den här regeringen har vidtagit. Förutom att möta konjunkturförsvagningen har man ökat antalet platser i yrkesvuxenutbildningen, lärlingsvuxenutbildningen, yrkeshögskolan, folkhögskolan, vissa utbildningar inom högskolan, särskilt till civilingenjör och högskoleingenjör, och sjuksköterskeutbildningen.

Det är mycket mer praktik. Man ska också göra det möjligt för dem som är lite äldre att studera genom att man höjer studiemedlen.

Det finns redan i dag en jobbgaranti, men regeringen ska höja kvaliteten i jobbgarantin för ungdomar. Arbetslösa ungdomar som har varit arbetslösa i mer än tolv månader får en subvention motsvarande dubbla arbetsgivaravgiften. Och när det gäller möjligheten att få flyttningsbidrag för ungdomar har åldern sänkts från tidigare 25 år till 20 år.

Det här är ett batteri av åtgärder. Det som då är intressant är att ta fram Socialdemokraternas motion som de väckte häromdagen. Det är precis samma typ av åtgärder. Det är obligatorisk sommarskola, som-
margymnasium och naturvetenskapligt basår. Och det handlar om att stimulera sommarjobb.

Inom parentes kan jag säga att det här är svårt att göra i år, för riksdagen tar beslut strax före midsommar.

Men sedan går Socialdemokraterna vidare med olika typer av yrkesintroduktionsjobb. Man riktar sig till arbetsgivare och till offentliga sektorn för att stimulera detta.

Det blir väldigt konstigt, tycker jag. Om nu huvudpunkten i Socialdemokraternas politik är sommarjobb, utbildningsplatser och yrkesintroduktionsjobb är det, ärligt talat, ganska likt det som regeringen har gjort, fast vi gör det i betydligt större skala.

Anf. 57 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Jag har några kommentarer. Carl B Hamilton nämner Thomas Östros, vår tidigare ekonomisk-politiska talesperson. Jag vill bara rätta Carl B Hamilton lite grann. Thomas Östros var en av de absolut första som varnade för den kommande krisen. Då kallades han i denna kammare för dysterkvist. Det är alltså ingen korrekt beskrivning att kalla Thomas Östros för en krisförnekare. Det var precis tvärtom.

Sedan säger Carl B Hamilton, och det är helt rätt, fru talman: Det krävs mer utbildning, och det stora problemet med långtidsarbetslösa ungdomar är att de saknar gymnasieutbildning och så vidare. Den analysen är korrekt. Jag delar den med Carl B Hamilton.

Bekymret är bara att regeringens medicin är precis den motsatta. Man ska införa ett ettårigt gymnasium och minska antalet högskoleplatser – detta samtidigt som vi ser att skolresultaten rasar. De har gjort det i sex år, i princip sedan regeringen tillträdde.

Regeringen har alltså ingen politik för Sveriges unga. Den håller inte.

Sedan vänder jag mig till Gunnar Andrén. Gunnar Andrén säger sig aldrig ha fått svar på sin fråga – frågan var hur många jobb som jobbskatteavdraget hade producerat. Orsaken kanske är att Gunnar Andrén inte lyssnar. Det kanske hade räckt för Gunnar Andrén att lyssna på Pia Nilssons inlägg. Pia Nilsson förklarade just att det inte finns någon forskning som kan peka på att jobbskatteavdraget har gett några jobb. Pia Nilsson hänvisar bland annat till Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU.

Den frågan är alltså besvarad. Men det kräver naturligtvis att man lyssnar om man ska kunna få ett svar på den här frågan.

Sedan tar Gunnar Andrén upp den sänkta arbetsgivaravgiften för unga. Även den är en väldigt dyr åtgärd som inte har gett några fler jobb.

I en tidigare interpellationsdebatt med finansministern kunde jag citera statsministern. Han konstaterar att den här åtgärden inte har fungerat. Statsminister Fredrik Reinfeldt säger: Jag tror inte på den idén. Jag delar statsministerns uppfattning. Jag tror inte heller på den idén.

Det kanske finns anledning för Gunnar Andrén, om han inte litar på mig och inte lyssnar på mig, att åtminstone lyssna på den statsminister vars regering han är en del av underlaget för här i kammaren.

Ska man kunna få svar på sina frågor räcker det inte att man ställer dem. Man måste också lyssna när svaren ges.

Anf. 58 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Utgångspunkten för den här debatten är frågan om regeringens ekonomiska politik har fungerat.

Världen befinner sig i den kanske djupaste och längsta recession som vi har upplevt sedan depressionen. Land efter land har fallit ned i en ekonomisk abyss.

Sverige står ut jämfört med nästan alla industriländer när man tittar samlat på utvecklingen. Det är en bättre tillväxt, högre reallöner, starkare konsumtionsutveckling, hög sysselsättningsgrad och låg långtidsarbetslöshet. Det är inkomstskillnader som inte har ökat som de har gjort i andra länder och en minskad andel som lever med låg materiell standard, tack vare att vi har kunnat höja konsumtionen i Sverige, trots att det har varit en kraftig lågkonjunktur.

Det här beror naturligtvis på att vi har fört en samlad ekonomisk politik som präglas av ansvar, arbete och kunskap. Jobbskatteavdrag och förändringar i socialförsäkringen och förändringar av a-kassa har gjort att det lönar sig bättre att arbeta.

Nystartsjobb och förändringar av arbetsmarknadspolitiken har gjort att vi stöttar dem som har svårigheter på arbetsmarknaden. Omläggning av utbildningspolitiken i riktning mot mer av kunskap, betyg och prov gör att vi lägger en starkare grund. Bättre företagsklimat med borttagen arvsskatt och förmögenhetsskatt och sänkt bolagsskatt gör att Sverige står sig väl.

Nu hävdar debattörerna här att vi inte har haft några forskare som sagt att regeringens politik kan ha bidragit till detta. Jag vill bara påpeka att KI:s bedömning är att någonstans runt 1 procent i lägre långsiktig arbetslöshet är effekten av regeringens politik.

Riksbanken säger att det är $\frac{1}{2}$ till $1\frac{1}{2}$ procent eller $1\frac{1}{2}$ till 2 procent, om jag minns siffrorna rätt. Finansdepartementet landar på siffror som ligger väldigt nära Riksbankens och KI:s. Vi har OECD och IMF och Finanspolitiska rådet som säger exakt samma sak.

Socialdemokraterna försöker driva en tes, det vill säga att marginaleffekten, värdet av att arbeta när man tar hänsyn till skatter och bidrag, inte ska påverka arbetsutbudet. Det är Socialdemokraternas tes.

Det finns helt enkelt inga forskare som stöder den slutsatsen, utan forskningen är klar och tydlig. Hur mycket det lönar sig att arbeta och hur väl lönebildningen fungerar är det som avgör hur stort arbetsutbud vi får. Och det är det som bestämmer den långsiktiga sysselsättningsgraden.

Jag måste säga att jag är tacksam för att Socialdemokraterna gör att vi kommer att få en tydlig och bra valrörelse.

Socialdemokraterna förordar en politik där det ena benet är stora skattehöjningar. Höjda arbetsgivaravgifter för unga, höjd restaurangmoms och höjd bolagsskatt är hörnpelarna. Det ska användas till en bred utbyggnad av bidragssystemen. Praktiskt taget varje bidragssystem ska byggas ut. Det som tillkommit under den här senaste budgetomgången är barnbidraget. Men det är också a-kassan. Det är sjukförsäkringen. Förtidspensioneringen ska öppnas och så vidare.

I en välfärdsstat med en åldrande befolkning har alltså Socialdemokraterna det relativt unika receptet att man ska höja skatterna på arbete och efterfrågan för att kraftigt bygga ut socialförsäkringssystemet så att fler människor lämnar arbetsmarknaden. Det är en väldigt ovanlig ekonomisk politik.

Vad värre är är att Socialdemokraterna tänker genomföra den här politiken med Miljöpartiet, och Miljöpartiet har en egen idé om ekonomisk politik. Det är en stor satsning på miljöinvesteringar som ska finansieras med kraftigt höjda bensin- och transportskatter. Det är Miljöpartiets politik.

Lägger man ihop den här bilden blir det ännu märkligare. Först ska vi skära ned efterfrågan med höjd moms, höjd bensinskatt och höjda transportskatter. Sedan ska vi lägga på kostnader i form av höjda arbetsgivaravgifter, höjd bolagsskatt och försämringar av företagsklimatet. Det är klart att den åtstramningspolitiken kommer att leda till att färre människor har arbete.

När man sedan lägger på att denna politik används i syfte att bygga ut bidragssystemen så att fler människor ska lämna arbetsmarknaden kan man ju inte få någon annan effekt än att om man gör det dyrare och mindre lönsamt att arbeta, då lämnar människor arbetsmarknaden, och då stiger arbetslösheten och faller sysselsättningen.

Anf. 59 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Anders Borg hävdar att Sverige står ut, som han sade. Absolut – det är precis vad vi gör. Vi har bland de högsta ungdomsarbetslöshetssiffrorna i Europa. 25 procent, det är att stå ut. Vi har 8,4 procents arbetslöshet totalt sett. Det är också att stå ut, eller snarare att sticka ut. Det är betydligt högre än vad våra konkurrerande eller jämförbara länder har. Det är att sticka ut, och det är jag inte nöjd med.

Men det är Anders Borg och regeringen väldigt nöjda med. Deras jobbpolitik ligger fast. Det är Anders Borgs svar till mig i denna interpellationsdebatt.

Skattehöjningar för unga, säger Anders Borg sin vana trogen. Han säger att vi socialdemokrater nu ska höja arbetsgivaravgifterna med 20–30 miljarder. Den summan brukar variera beroende på vilken dag Anders Borg talar.

Jag kan tala om för Anders Borg och för alla andra som lyssnar att regeringens jobbpolitik inte har gett någon effekt. Det satsas åtskilliga miljarder på jobbåtgärder som det inte går att mäta effekterna av.

Därför vill vi omfördela de här pengarna och använda skattepengarna på ett klokare sätt. Det gör vi genom att satsa på arbetsmarknaden. Vi vill höja kompetensen på arbetsmarknaden. Vi vill minska rekryteringsgapet. Vi vill skapa fler högskoleplatser så att människor kan ta de jobb som kommer. Det är mer än vad den här regeringen kan prestera.

Tidigare i år, fru talman, gjorde Dagens Nyheter en granskning av regeringens olika jobbreformer. Den granskningen byggde på expertutlåtanden och visar att mer än hälften av regeringens viktigaste åtgärder för att öka sysselsättningen har haft ingen eller en mycket liten effekt. Jag ska ge några exempel:

Jobbskatteavdraget: osäker effekt. Sänkt restaurangmoms: osäker effekt. A-kasseavgifter: fiasko. Jobbgaranti för unga: inga långsiktiga effekter. Sänkningen av arbetsgivaravgift för unga: ingen märkbar effekt. Fas 3: svag effekt. Jobbcoacher: marginell effekt. Listan kan göras lång.

Arbetsgivaravgiften för unga har dömts ut av bland annat Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och en samlad ekonomkår, eftersom arbetslösheten bland de unga är högre nu än den var innan reformen sjösattes.

När det gäller restaurangmomsen tvivlar experterna på att sänkningen skapar fler jobb i ekonomin som helhet och menar att den här moms-sänkningen snarare ska betraktas som ett branschstöd och är ”ett utomordentligt dyrt sätt att skapa jobb”.

Dessa båda reformer, alltså arbetsgivaravgifterna och den sänkta restaurangmomsen, kostar drygt 22 miljarder kronor om året utan några mätbara jobbeffekter. Är det ett klokt sätt att hantera skattebetalarnas pengar? Jag tycker inte det.

Regeringens jobbpolitik har havererat, och det är kommunerna som får stå för notan. Socialbidragen har blivit den enda livlinan för väldigt många fler människor nu. 11 miljarder landade notan på förra året.

Trots detta hävdar Anders Borg att regeringens jobbpolitik ligger fast. Varför gör ni inte mer, Anders Borg? Hur hög ska ungdomsarbetslösheten bli innan Anders Borg är beredd att ompröva sin politik?

Anf. 60 Patrik Björck (S):

Fru talman! Jag kan notera att Gunnar Andrén och Carl B Hamilton var nöjda med mitt tillrättaläggande av deras missförstånd. Det är bra. Då har jag lyckats med någonting i den här interpellationsdebatten.

Till finansministern vill jag säga att 2006 kanske det fanns någon sorts rimlighet i att gå ut och argumentera på det sätt som finansministern gör nu. Det var fel då också naturligtvis. Men det blir ju väldigt konstigt att argumentera på samma sätt nu 2013 som 2006 när politiken har prövats sedan den 1 januari 2007 och inte fungerat.

Resultatet är katastrofalt. En massarbetslöshet på över 8 procent, en ungdomsarbetslöshet på 25 procent och en tredubblad långtidsarbetslöshet – det går bara inte att slå sig till ro och säga att det vi gjorde ska vi fortsätta med, när det har lett helt fel.

Det är naturligtvis så, fru talman, att Anders Borg måste ändra kurs och försöka hitta någon riktning som leder Sverige rätt. Det är sant att vi har en finanspolitisk kris ute i världen. Det är sant att det finns stora bekymmer i många länder. Men Finland, Danmark, England, Tyskland, Belgien och Österrike – i stort sett de allra flesta jämförbara länder – ligger bättre till än det Anders Borg har lyckats med under sin tid som finansminister.

Det är ett misslyckande. Arbetslösheten är massiv. Långtidsarbetslösheten har tredubblats. Det är faktum, och då går det inte att argumentera på samma sätt som 2006.

Anf. 61 Finansminister Anders Borg (M):

Fru talman! Utvecklingen talar sitt tydliga språk. I Tyskland har real-lönerna fallit med 1 procent. I Sverige har de ökat med 10 procent. I Tyskland har man en statsskuld som i motsvarande andel av bnp skulle ha kostat oss närmare 500 miljarder. Vi kommer inte att behöva föra åtstramningspolitik i Sverige, utan vi kan möta en internationell nedgång med offensiva åtgärder precis som vi har gjort varje år under krisen.

Sedan är det ju inte så att vi har en osäkerhet om vilka bedömningar expertmyndigheterna gör. Riksbanken, OECD, IMF och KI gör samma bedömning. Riksbanken säger att regeringens politik har sänkt arbetslösheten med ½ till 2 procent. KI säger 1,1 procent. Riksbanken konstaterar att ett stort antal forskarstudier har undersökt sambandet mellan ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen och nivån på arbetslösheten. Sammantaget ger resultaten ett tydligt stöd – Riksbanken skriver alltså ”tydligt stöd” – för att en sänkt effektiv ersättningsgrad leder till kortare genomsnittlig arbetslöshetstid och sjunkande arbetslöshet.

Jag skulle kunna fortsätta läsa upp forskningsresultat i timmar från institutioner som ger exakt samma budskap, därför att det här är en självklarhet. Om det lönar sig bättre att arbeta är det fler som är på arbetsmarknaden. Lönar det sig sämre att arbeta är det färre som är på arbetsmarknaden. Det är närmast en arbetsmarknadsmässig självklarhet som Socialdemokraterna bygger hela sin politik på att förneka.

Låt oss analysera vad det är man föreslår från de rödgröna, alltså från Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Det är två kompletterande paket som ska läggas bredvid varandra. Vi tittar på efterfrågan: Vi har kris i världen. Då föreslår Socialdemokraterna och Miljöpartiet att man ska

höja momsens på restauranger. De vill alltså höja momsens i ett svagt efterfrågeläge.

Sedan ska man, för att ytterligare strama åt ekonomin, höja bensinskatten och alla transportskatterna med 15 miljarder så att alla människor som har behov av bilen verkligen ska känna i plånboken att nu finns det mindre pengar.

När man så har stramat åt efterfrågan i ekonomin går man över till produktionssidan och slår till med 14 eller 16 miljarder, fick vi höra här, i höjda arbetsgivaravgifter. I en ekonomisk nedgång ska man alltså höja anställningskostnaderna med 15 miljarder.

Sedan ska man också höja bolagsskatten och återställa den till en hög nivå, vilket gör att vinsterna i näringslivet går ned och uppsägningscirkusen går vidare, och så ska man lägga på alla de här lastbils- och transportskatterna som också slår mot företagen.

Det här är en bakvänd politik. Att höja skatterna för att bygga ut bidragssystemen är en bakvänd politik om man tänker på vad vi är för ett land. Vi är en välfärdsstat. Vi är ett land som vill ha vår goda välfärd. Det betyder att människor måste arbeta. Vi har en åldrande befolkning. Vi har stigande behov inom vård, omsorg och pensioner. Ska vi klara det bygger det på att människor måste arbeta.

Hur kan man då komma på idén att kraftigt strama åt ekonomin, försämra förutsättningarna för produktion och använda pengarna till att bygga ut bidragssystemen? Det är alldeles förtryckt hur man kan komma på en sådan idé.

Sverige behöver mer av arbete, mer av produktion, mer av välfärd, fler människor på arbetsmarknaden, högre sysselsättning, lägre arbetslöshet. Då kan man inte föra en politik som skattar bort jobb och trycker ut människor från arbetsmarknaden. Det är, fru talman, en bakvänd politik.

Anf. 62 PIA NILSSON (S):

Fru talman! Men arbetslösheten sjunker ju inte, Anders Borg. Den ökar för var dag som går. Den omfattar 428 000 personer nu. 428 000 människor har blivit arbetslösa, merparten sedan Anders Borg blev finansminister. Är inte det lite besynnerligt?

Trots alla de insatser, eller ska vi säga på grund av de insatser som den här regeringen har skapat och de beslut man har fattat ökar arbetslösheten för varje dag som går. Är Anders Borg nöjd med det? Det verkar så. Jobbpolitiken ligger fast, svarar han. Regeringens uppgivna budskap till 400 000 arbetslösa människor i det här landet är att regeringens jobbpolitik ligger fast.

Vi socialdemokrater är inte nöjda. Arbetslösheten ska halveras.

Anders Borg kommer inte att se till att unga arbetslösa får hjälp redan den första dagen. Det gör vi. Jobb, praktik och utbildning ska unga människor ha inom 90 dagar.

Anders Borg kommer inte att anslå pengar till fler högskoleplatser. Det gör vi. 20 000 fler platser, eftersom behovet är så stort.

Anders Borg kommer att behålla fas 3. Det vägrar vi. Vi vill skapa extratjänster inom välfärd och ideell sektor, där man får göra riktig nytta och få riktig lön.

Anders Borg kommer inte att satsa på gymnasieutbildning för alla under 25 år. Det gör vi, därför att arbetsmarknaden kräver det.

Anders Borg kommer inte att ta bort ansvaret för den andra sjuklöneveckan för företagen. Det gör vi, så att i första hand de mindre företagen vågar anställa.

Nej, regeringens jobbpolitik ligger fast. Det är Anders Borgs budskap.

Fru talman! Över 400 000 är arbetslösa, antalet långtidsarbetslösa har tredubblats, ungdomsarbetslösheten är högre. Kan det bli tydligare? Regeringens jobbpolitik har klart och tydligt misslyckats. Regeringen har kapitulerat.

Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! Vi befinner oss i den längsta recessionen som vi har upplevt sedan depressionen. Det är ett allvarligt internationellt ekonomiskt läge. Vi har vårdat, värnat och säkrat Sverige under den perioden. Vi har haft stigande konsumtion i en period av recession. Vi har haft stigande reallöner i en period av recession. Vi har haft stigande sysselsättning och en inkomstspridning som i princip har varit oförändrad under de här åren, när den tidigare steg kraftigt. Det här är resultat som talar för att den svenska modellen står sig väl, som gör att vi kan vara stolta över Sverige.

Vi är inte ett land utan problem. Det behövs fortsatt reformpolitik. Det behövs fortsatt att man driver på med ansvar, arbete och utbildning. Men här har vi två väldigt tydliga skiljelinjer, en regering som vill jobba med ansvar, arbetslinje och kunskap. Sedan har vi en opposition som har satt ihop sin egen ekonomiska politik som handlar om en åtstramning av efterfrågan och produktion för att finansiera ett utbyggt bidragssystem, där kärnan är att pressa ut människor från arbetsmarknaden. Det här är skiljelinjerna i svensk politik. Det är det här vi ska debattera i valrörelsen, och det är en debatt jag ser fram emot.

Man kan inte först strama åt efterfrågan med höjda bensinskatter och höjd restaurangmoms och sedan slå hårt mot produktionen med arbetsgivaravgifter, bolagsskatt och allt vad det är man har satt ihop för att sedan i en välfärdsstat med ett utbyggt skyddsnät, med ett bra fungerande trygghetssystem lägga fram ett barrage av åtgärder för att bygga ut bidragssystemen. Vi är och förblir en åldrande befolkning som behöver arbeta. Västland bygger på arbete. Det bygger inte på att man trycker ut människor i utanförskap. Där går skiljelinjen i svensk politik.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:102

3 maj

*Svar på
interpellationer*

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 2012/13:125 Genomförande av direktivet om sanktioner mot arbetsgivare

2012/13:Sf9 av Christina Höj Larsen m.fl. (V)

2012/13:Sf10 av Eva-Lena Jansson (S)

2012/13:Sf11 av David Lång (SD)

med anledning av prop. 2012/13:148 Genomförande av blåkortsdirektivet

2012/13:Sf6 av Christina Höj Larsen m.fl. (V)

2012/13:Sf7 av Tomas Eneroth m.fl. (S)

2012/13:Sf8 av David Lång (SD)

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 3 maj

2012/13:487 Utredning om andra boendeformer än HVB-hem för ensamkommande flyktingbarn

av *Christina Höj Larsen* (V)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2012/13:488 Ansvarstagande för egen politik

av *Anders Karlsson* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2012/13:489 Kidnappade ortodoxa biskopar i Syrien

av *Mats Pertoft* (MP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 14 maj.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 10 § anf. 36 (del-
vis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

HELÉN TÖRNQVIST

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om kompletteringsval	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
4 § Anmälan om inkomna faktagpromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	2
5 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
6 § Svar på interpellation 2012/13:382 om allt sämre resultat i skolan	3
Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	3
Anf. 2 MONICA GREEN (S)	4
Anf. 3 EVA-LENA JANSSON (S)	5
Anf. 4 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	5
Anf. 5 MONICA GREEN (S)	6
Anf. 6 EVA-LENA JANSSON (S)	7
Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	8
Anf. 8 MONICA GREEN (S)	9
Anf. 9 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	10
7 § Svar på interpellation 2012/13:363 om vanvård av barn efter 1980	10
Anf. 10 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	10
Anf. 11 HILLEVI LARSSON (S)	11
Anf. 12 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	12
Anf. 13 HILLEVI LARSSON (S)	13
Anf. 14 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	14
Anf. 15 HILLEVI LARSSON (S)	15
Anf. 16 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	16
8 § Svar på interpellation 2012/13:366 om barn som far illa i HVB-hem	16
Anf. 17 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	16
Anf. 18 HILLEVI LARSSON (S)	18
Anf. 19 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	19
Anf. 20 HILLEVI LARSSON (S)	20
Anf. 21 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	20
Anf. 22 HILLEVI LARSSON (S)	21
Anf. 23 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	22
9 § Svar på interpellation 2012/13:384 om vårdnadsbidraget, arbetslinjen och jämställdheten	23
Anf. 24 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	23
Anf. 25 MONICA GREEN (S)	24
Anf. 26 HILLEVI LARSSON (S)	25
Anf. 27 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	26
Anf. 28 MONICA GREEN (S)	26
Anf. 29 HILLEVI LARSSON (S)	27
Anf. 30 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	28
Anf. 31 MONICA GREEN (S)	29

Anf. 32 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	29	Prot. 2012/13:102
10 § Svar på interpellation 2012/13:376 om situationen i Nordkorea.....	30	3 maj
Anf. 33 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	30	
Anf. 34 MARKUS WIECHEL (SD)	31	
Anf. 35 GUNNAR ANDRÉN (FP)	32	
Anf. 36 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	33	
Anf. 37 MARKUS WIECHEL (SD)	34	
Anf. 38 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	35	
Anf. 39 MARKUS WIECHEL (SD)	35	
Anf. 40 Statsrådet GUNILLA CARLSSON (M).....	36	
11 § Svar på interpellation 2012/13:352 om låglönejobb i Sverige.....	36	
Anf. 41 Finansminister ANDERS BORG (M)	36	
Anf. 42 PATRIK BJÖRCK (S)	37	
Anf. 43 CARL B HAMILTON (FP)	38	
Anf. 44 Finansminister ANDERS BORG (M)	39	
Anf. 45 PATRIK BJÖRCK (S)	40	
Anf. 46 CARL B HAMILTON (FP)	41	
Anf. 47 MONICA GREEN (S).....	42	
Anf. 48 Finansminister ANDERS BORG (M)	42	
Anf. 49 PATRIK BJÖRCK (S)	44	
Anf. 50 MONICA GREEN (S).....	44	
Anf. 51 Finansminister ANDERS BORG (M)	45	
12 § Svar på interpellation 2012/13:356 om regeringens jobbpolitik.....	45	
Anf. 52 Finansminister ANDERS BORG (M)	45	
Anf. 53 PIA NILSSON (S).....	46	
Anf. 54 MONICA GREEN (S).....	47	
Anf. 55 GUNNAR ANDRÉN (FP)	47	
Anf. 56 CARL B HAMILTON (FP)	48	
Anf. 57 PATRIK BJÖRCK (S)	49	
Anf. 58 Finansminister ANDERS BORG (M)	50	
Anf. 59 PIA NILSSON (S).....	52	
Anf. 60 PATRIK BJÖRCK (S)	53	
Anf. 61 Finansminister ANDERS BORG (M)	53	
Anf. 62 PIA NILSSON (S).....	54	
Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (M)	55	
13 § Bordläggning.....	56	
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	56	
15 § Kammaren åtskildes kl. 12.25.....	56	

